

ДАНА БАЛА

***РЕСПУБЛИКАЛЫҚ
ҒЫЛЫМИ-АҚПАРАТТЫҚ
ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛ***

www.rc-dd.kz

ДАНА БАЛА

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-АҚПАРАТТЫҚ ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛ

Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігі
Байланыс ақпараттандыру және ақпарат комитетінің мерзімді баспасөз
Басылымын және ақпараттық агенттікті есепке қою туралы №14553-Ж
куәлігімен есепке қойылды(15.09.2014ж)

Меншік иесі

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі
«Мектепке дейінгі балалалық шақ» Республикалық орталығы»РММ

Бас редактор

Роза Жолаушиевна Базарбаева
ҚР Білім және ғылым министрлігі «Мектепке дейінгі балалалық шақ»
Республикалық орталығының директоры

Редакция алқасы

«Мектепке дейінгі балалалық шақ» Республикалық орталығының
Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту мазмұны бөлімі

Техникалық редактор

«Мектепке дейінгі балалалық шақ» Республикалық орталығының
Ақпараттық талдау бөлімі

ДАНА БАЛА

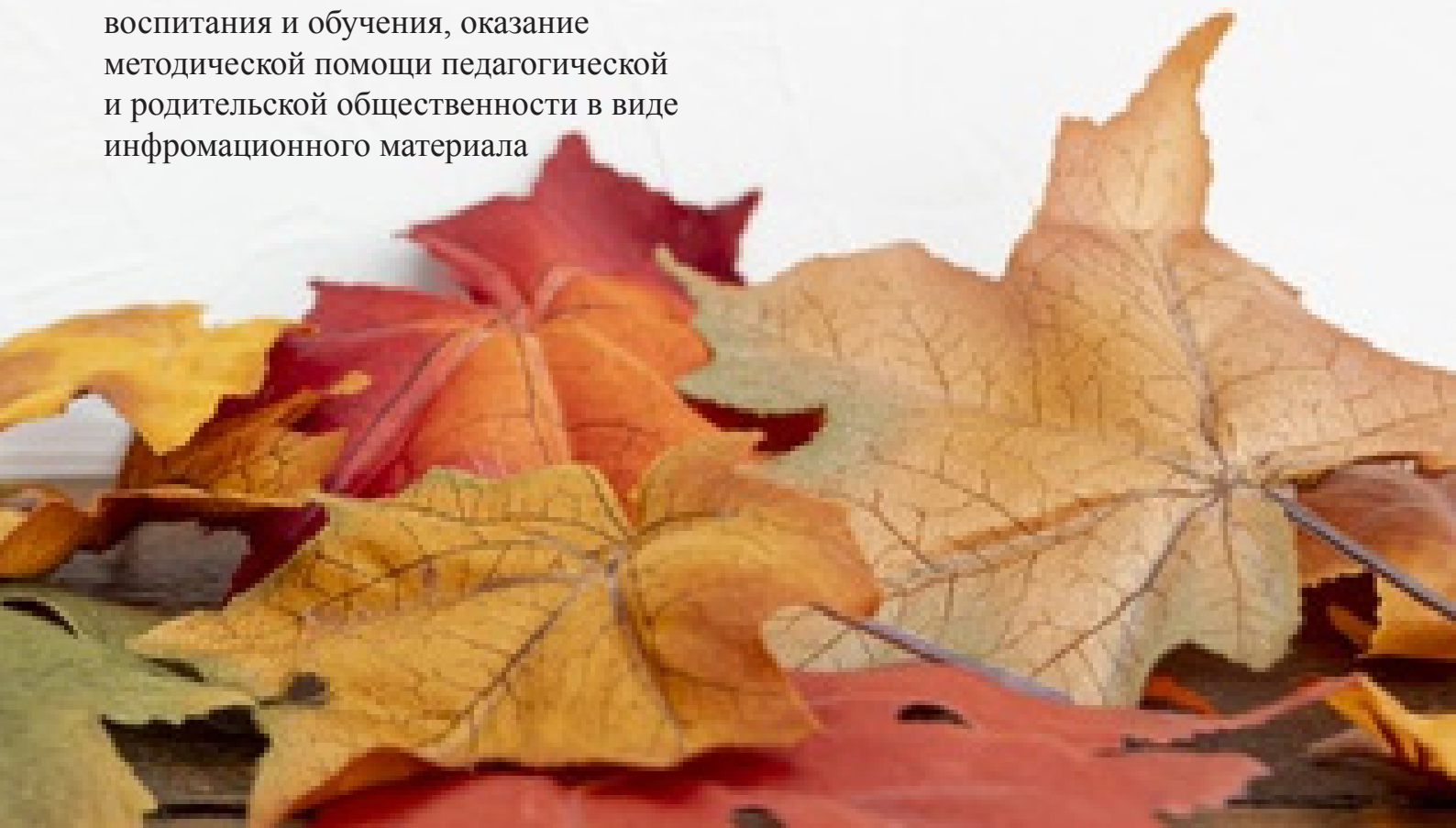
РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-АҚПАРАТТЫҚ ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛ

Негізгі тақырыптық бағыты

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту саласы бойынша озық идеялар мен тәжірибелерді тарату, педагогтар мен ата-ана қауымына ақпарат түрінде әдістемелік көмек көрсету

Основная тематическая направленность

Распространение передовых идей и опыта в области дошкольного воспитания и обучения, оказание методической помощи педагогической и родительской общественности в виде информационного материала

ДАНА БАЛА

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-АҚПАРАТТЫҚ ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛ

1 қыркүйек Білім күнімен және жаңа оқу жылының басталуымен шын жүректен құттықтаймын. Сіздерге жаңа жетістіктер мен тың бастамаларға ұдайы шығармашылық ізденіс, мықты денсаулық, күш-жігер, жаңа бастамаларда тек қана сәттілік тілеймін!

Ізгі тілекпен,
«Мектепке дейінгі балалалық шақ»
Республикалық орталығының директоры

Роза Жолаушиевна Базарбаева

МАЗМҰНЫ / СОДЕРЖАНИЕ

УАҚЫТ ТАЛАБЫ*ПРОБЛЕМЫ ВРЕМЕНИ

1. Абдуллина Г.К. 7-10
2. Барон Л.А. 11-13

БІЗДІҢ БАЛАБАҚША * НАШ ДЕТСКИЙ САД

1. Лабудько Л.В. 14-16

ИННОВАЦИЯЛАР * ИННОВАЦИИ

1. Тумабаева Р.Қ. 17-19

ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАР*НАЦИОНАЛЬНЫЕ ЦЕННОСТИ

1. Жолбарысова М.А. 20-22
2. Еспаганбетова Ж.Щ. 23-24

МАЗМҰНЫ / СОДЕРЖАНИЕ

НЫСАНА * ОБЪЕКТИВ

1.	Есентаева Г.Д.	25-27
2.	Кунжарикова Г.Ч	28-31

ҮЗДІК ТӘЖІРІБЕ * ЛУЧШИЙ ОПЫТ

1.	Мұханбетқалиевна Ж..М.	32-35
2.	Қалбергенова.Н.Б.	36-41

ТӘЖІРІБЕМЕН БӨЛІСУ * ДЕЛИМСЯ ОПЫТОМ

1.	Креккер Т.Е	42-45

Абдуллина Гульнара Казизовна

заместитель руководителя Медицинского центра Управления Делами Президента Республики Казахстан, заслуженный деятель Казахстана, Почетный работник образования Республики Казахстан

«Современные тенденции развития дошкольных организаций в условиях реализации задач модели 4К»

Мир стремительно меняется. Глобализация всех сфер жизни ускоряет внедрение инновационных подходов в практику и требует инвестиции в человеческий капитал. Общество нуждается в человеке, владеющем навыками эффективной коммуникации, критического и креативного мышления, сотрудничества и работы в команде.

В Послании Первого Президента страны Н.А. Назарбаева народу Казахстана от 5 октября 2018 года в качестве второго приоритета государства определено повышение жизни граждан. Тогда же Нурсултан Абишевич обозначил основные стратегические задачи для системы дошкольного образования страны:

- кардинально повысить качество дошкольного образования;
- сместить акцент развития детей дошкольного возраста в сторону модели 4К: развития креативности, критического мышления, коммуникабельности и умения работать в команде. Как ключевых навыков и компетенций человека XXI века.

«Основы мышления, умственные и творческие способности, новые навыки формируются в самом раннем детстве», - сказал Елбасы. С учетом научных исследований об активном развитии

мозга ребенка с рождения и до 6 лет, во многих развитых странах уделяется особое внимание именно дошкольному периоду и формированию основ навыков и компетенций 4К.

Навыки 4К – это мировой тренд, который активно обсуждается на всех международных диалоговых площадках по дошкольному образованию, и поддерживается внедрением лучших технологий/подходов и методик на практике, как уже существующие требования к дошкольной организации, работающей в современных реалиях жизни.

К примеру, в Италии это всемирно известные Реджио-подходы, как одно из самых перспективных направлений раннего развития детей. В Канаде, Эстонии – методика погружения в целевой язык, дающая возможность раннего и активного развития коммуникативных навыков. Многие страны, в том числе и Россия, используют сингапурские технологии, направленные на формирование и развитие навыков работы в команде и креативности.

В США в школах ведется «рейтинг креативности», с этой целью применяется учебный план, способствующий росту креативности учеников. В Израиле, Японии, Великобритании, Корее, Австралии, Индии, странах Евросоюза

введены государственные программы по развитию современных ключевых компетенций. При этом, везде основной приоритет дошкольного образования-комфорт для Ребенка! Произошла смена вектора на удовлетворение потребностей Ребенка, комфортности и безопасности жизни в детском саду, стимулирования Его успешности. Соответственно, определилась главная тенденция в реализации модели 4К -ведущие ценности и компетенции современного Педагога.

В своем Послании Елбасы поручил «пересмотреть квалификационные требования, методы обучения, систему оплаты труда воспитателей и других работников детских садов», тем самым в очередной раз обращая внимание на важность дошкольного образования. В целях разработки и принятия в 2019 году Закона «О статусе педагога» Н.А. Назарбаевым поручено «предусмотреть все стимулы для учителей и работников дошкольных организаций, сократить нагрузку, оградить от непредвиденных проверок и несвойственных функций». Исполнение указанных поручений станет основным условием реализации модели 4К.

Соответственно, следующим вектором развития дошкольных организаций является изменение методической работы, ее целей и задач на современном этапе,отражающие специфику изменений к организации воспитательно-образовательного процесса. Что требует полного изменения подходов и отношения к потребностям педагогов, создания иных условий их труда, пересмотра планирования как стратегии процесса развития ребенка. Необходим пересмотр, разработка и оснащение методической

базы, соответствующей реализации задач по развитию навыков 4К у детей.

Необходимо отметить, что изменения в дошкольном образовании в свете реализации модели 4К как в Казахстане, так и во многих странах касаются не только самих технологий, как таковых. Внедряются новые проекты зданий дошкольных организаций образования, меняется в целом их архитектура. Все пространство детского сада (холлы, коридоры, лестничные марши) используется как «третий воспитатель» ребенка. Пример Реджио-сады в Италии, частные центры в Чехии и Румынии, «Замок детства» в Москве, государственные сады в Эстонии.

В свете цифровизации и для внедрения современных (новых) информационно-коммуникативных технологий необходим и интенсивный процесс технического оснащения детских садов. И это, очередной вектор, развития дошкольных организаций. При этом важно не только открыть малышам, их педагогам новые возможности для достижения педагогических целей, но и избежать рисков, связанных с цифровыми технологиями. Информационные и электронные технологии могут стать инструментами он-лайн обучения на рабочем месте и для самих педагогов.

Следующий тренд в рамках реализации модели 4К это-дошкольная медицина, как важная тенденция эпохи цифровизации. На здоровье нации как главном приоритете государства также сделал акцент Елбасы в своем вышеуказанном Послании(а здоровье, как известно, закладывается в утробе матери, основы его далее сохраняются и развиваются в дошкольном возрасте).

Всем нужно понимать и принимать необходимость трансформации

качественного медицинского сопровождения в дошкольное образование.

«Светила» медицины и педагогики не первый год размышляют, как же сейчас развивается мозг младенца, не овладевшего речевыми навыками, но уже активно пользующегося современными гаджетами. Какие мыслительные операции происходят в мозге этих младенцев?? Как не навредить ребенку? Как минимизировать гиподинамию и т.д.? Какие программы обучения нужно теперь применять, ну и, чему теперь учить студентов, как готовить их к работе с современными детьми?

Очевидно, что внедрение прогрессивных методов и технологий обучения и развития навыков 4К требует культурной и профессиональной трансформации педагогических кадров, изменения мышления, необходимы условия, мотивирующие действующие кадры к изменениям, и условия, привлекательные для молодых кадров. Сфере дошкольного образования в рамках реализации задач по развитию 4К необходимы Педагог Нового формата и новые будущие профессии, и это важно во всем дошкольном мире, реализующем модель 4К.

Развитие дошкольных организаций и реализация модели 4К требуют знаний и навыков современного управления организацией. Нынешний руководитель дошкольной организации – это эффективный менеджер, умеющий определять стратегию развития своей организации, имеющий навыки стратегического планирования и реализации планов, и, ориентированный на результат.

Здесь идет речь о следующем тренде – качестве обучения и результатах обучения студентов педагогических и медицинских ВУЗов и колледжей. Подготовка кадрового ресурса дошкольных организаций, готового к реализации задач модели 4К и актуализация нормативно-правового обеспечения – основа реализации задач, поставленных Елбасы в октябре 2018 года.

Н.Назарбаев в своем Послании сказал «В высшем образовании будут повышены требования к качеству подготовки в учебных заведениях». Надеемся, что педагогические и медицинские ВУЗы модернизируют учебные программы для студентов, и будут готовить кадры для работы с детьми дошкольного возраста, учитывая, что дошкольное образование в соответствии с Законом об образовании в Республике Казахстан, определено первой ступенью в цепи непрерывного образования человека.

На смену опытным педагогическим и медицинским работникам, получившим хороший «советский» опыт воспитания, обучения и оздоровления детей дошкольного возраста, должны прийти молодые креативные педагогические и медицинские кадры, которые продолжат их дело, внедряя цифровые технологии, развивая у малышей навыки 21 века, и умеющие сами работать в команде.

Современная дошкольная педагогика – это синтез классики и инновации, культуры и образованности. Говоря о кадрах, уместно отметить следующую тенденцию современного дошкольного образования в рамках реализации модели 4К – это использование социальных медиа.

Facebook, Twitter, Instagram прочно вошли в нашу жизнь. Блоги, подкасты, социальные закладки и даже Youtube - можно и нужно использовать как средство обратной связи работника и его руководителя, воспитателя и родителя. Возможно также создание системы поддержки дошкольных организаций нового формата, их педагогов-новаторов, обеспечивая им профессиональный рост, с возможностью доступа к информации о развитии модели 4К в той или иной дошкольной организации, и для обмена опытом.

Новые тенденции дошкольного образования ориентированы на новый социальный и экономический эффект. Поиск и освоение инноваций, применение новых технологий, методик должны способствовать повышению качества дошкольного образования, и его результативности.

Барон Лада Анатольевна

менеджер проектного
офиса управления программой
«Рухани жаңғыру» МОН РК

Внедрение ценностей программной статьи Елбасы «Взгляд в будущее: модернизация сознания» в образовательный процесс дошкольной организации»

На сегодняшний день основным приоритетом национальной политики выступает духовное возрождение нации. Значимость модернизации общественного сознания в обеспечении развития страны обозначена Елбасы в программных статьях «Взгляд в будущее: модернизация общественного сознания» и «Семь граней Великой степи». Целью изменения сознания является создание единой Нации сильных и ответственных людей.

Важность духовного обновления акцентирована прежде всего на воспитании в молодом поколении качеств казахстанца будущего: конкурентоспособности, прагматизма и рационализма, сохранения национальной и культурной идентичности, культа знаний и образования, приверженности эволюционному, а не революционному пути развития, открытости сознания.

Это практические ориентиры для воспитания молодежи и подрастающих поколений в ближайшие 10-20 лет, начиная с дошкольного возраста. Духов-

ные ценности программы созвучны принципам обновленного содержания образования и плавно имплементируются в каждую из пяти образовательных областей: «Познание», «Коммуникация», «Творчество», «Социум», «Здоровье».

Но модернизация коснется каждого гражданина. В этой связи важно вести совместную работу педагогического и родительского сообществ, активно участвовать в общественной жизни страны.

Конкурентоспособность нации начинается с успешности каждого человека.

Формирование лидерских качеств с малых лет, знакомство с основами профориентации, начала цифровой грамотности и иностранных языков становятся факторами успешной личности и залогом процветания страны в будущем. Прагматичность подразумевает не только бережное отношение к ресурсам окружающей среды, но и вложения в свое здоровье

через спорт, здоровый образ жизни и саморазвитие. Сохранить национальную идентичность принципиально важно. Знакомство детей с народными обычаями и традициями, популяризация народной музыки и литературы, культурного наследия, гордость достижениями страны, знание государственных праздников и уважение к государственным символам помогут заложить крепкий национальный духовный код юных патриотов.

Культивирование знания означает не просто накопление информации, а развитие способностей к самообразованию и саморазвитию. Высокобразованный человек способен быстро осваивать новые навыки и умения, адаптироваться к новым требованиям. Наша задача - обучать детей не только усвоению знаний, а самостоятельному поиску информации, проектной деятельности, логическому мышлению и STEAM-технологиям.

Эволюция означает последовательное развитие. Необходимо закладывать основы толерантности, развивать эмоциональный интеллект, умение работать в группах и совместно добиваться поставленных целей.

Как и другие страны, Казахстан прочно интегрирован в мировое сообщество. Все происходящее у нас процессы, так или иначе, связаны с «большим миром». Необходимо перенимать международный опыт, внедрять лучшие практики образовательных систем и правильно использовать их для своего развития и процветания нашей страны.

В 2019 году реализация Программы «Рухани жаңғыру» продолжается с учетом специальных проектов статьи «Семь граней Великой степи». Семь граней Великой степи – это проникновение в духовный мир кочевников и его влияние на укрепление национального сознания, позволяющего увидеть родство идеалов национальной и общечеловеческой культуры. Это обновление казахстанской модели общественного согласия и общенационального единства.

Процессы модернизации запущены через 13 спецпроектов по разным направлениям. Министерство образования и науки Республики Казахстан участвует в реализации 6 спецпроектов из 13:

- «Перевод казахского языка на латинскую графику»;
- «Новое гуманитарное знание. 100 новых учебников на казахском языке»;
- «Туған жер»;
- «Архив-2025»;
- «Великие имена Великой степи»;
- «Тысяча лет степного фольклора и музыки»

Перевод алфавита на латинскую графику упростит интеграцию в современное научно-образовательное технологическое и деловое пространство, облегчит изучение английского и других мировых языков, пользующихся латинским алфавитом. Процесс продлится поэтапно до 2025 года. **«Новое гуманитарное знание. 100 новых учебников на казахском языке».** На казахский язык переведено

более 70 произведений выдающихся современных авторов мировой гуманитарной, общественнополитической, философской и культурологической мысли с языков оригиналов. Тем самым обеспечен прямой доступ казахстанцев к лучшим мировым учебным материалам. Возможность обучаться по литературе ведущих зарубежных учебных заведений.

«Туған жер». У этого проекта несколько составляющих. Во-первых, воспитание подлинного патриотизма – через познание родного края и конкретную помощь малой родине.

Во-вторых, развитие в стране культуры благотворительности и ее поддержки государством через ответные социальные действия.

В-третьих, научная, образовательная и инфраструктурная поддержка – исследование истории, географии, объектов родного края, его благоустройство. В целом все это предполагает выражение любви и признательности к малой родине через практические действия. Важно помнить свои истоки, традиции и культуру своего народа, знать историю своего края и шире, историю своей страны.

Проект **«Архив-2025»** - это возможность систематизировать нашу историю, собрать все данные по истории казахов, разбросанных по земному шару. Когда этот уникальный проект будет реализован, мы станем свидетелями новой истории нашей страны, которую мы раньше не знали, и даже не слышали о ней. В рамках проекта во всех регионах создается и развивается историко-археологическое движение при школах и краеведческих музеях, призванное воспитать чувство гордости за свою историю, за свой родной край.

«Великие имена Великой степи».

Многие народы заслуженно гордятся именами великих предков, ставших своеобразными послами своих стран. Великая степь также породила целую плеяду выдающихся деятелей. Среди них такие масштабные фигуры, как аль-Фараби, Яссауи, Кюль-Тегин и Бейбарс, Тауке и Абылай, Кенесары и Абай и многие другие. Ведется работа по созданию учебно-образовательного Парка-энциклопедии «Великие имена Великой степи», в котором под открытым небом будут представлены скульптурные памятники в честь наших знаменитых исторических деятелей и их достижений.

Это позволит ознакомить будущее поколение казахстанцев с историей жизни великих людей Великой степи. **«Тысяча лет степного фольклора и музыки»** - уникальный проект по сбору и хранению музыки и песен в современном формате.

Будет создана «Антология степного фольклора», где войдут лучшие образцы устного народного творчества наследников Великой степи за прошедшее тысячелетие – сказки, легенды, былины, предания, эпосы. С начала действия программы проектная деятельность плавно интегрирована в образовательный процесс дошкольной организации, повышение квалификации педагогов и работу с родителями. Модернизация духовного сознания – мощный ресурс для повсеместной исследовательской и организационно-практической работы, чтобы нация, которая состоялась по духу, еще сильнее крепила единство и воплощала его в материальном, видимом измерении.

Лабудько Людмила Валентиновна,

Заведующая КГКП «Ясли-сад №25 «Ақ бота» города Экибастуза, Павлодарской области

Организация жизнедеятельности детей дошкольных групп с использованием педагогической системы Марии Монтессори

В работе с детьми предпочли методику Марии Монтессори. Стараясь соблюдать требования по организации пространства, оно должно быть таким, чтобы попадая в него, ребенок начинал обучаться самостоятельно, начали работу по созданию предметной среды. Монтессори-материалы распустили на полках открытых шкафчиков, что обеспечивает доступность для детей и свободу выбора. Каждый материал представлен в одном экземпляре, что воспитывает у детей толерантность, терпение, умение договариваться, дожидаться своей очереди, занимаясь с другим материалом. Все дидактические материалы располагаются по зонам развития, предлагаемые М. Монтессори.

В зоне для упражнений практической жизни расположены предметы для чистки обуви, стирки белья, сервировки стола. Привлекают детей настоящие предметы быта, которые в домашних условиях чаще всего недоступны для них. Подобранные по цвету, форме и величине вещи притягивают ребят и отвечают детским потребностям. Для развития сложного для детей умения одеваться и раздеваться используются знаменитые рамки Монтессори с различными застежками. Сам процесс открывания рамки и нахождение за ней интересной картинки «Кто в окошечке

спрятался» увлекает маленького ребенка, оживляет его движения. Детально объясняя действия и комментируя их во время презентаций, мы наблюдаем проявление внимания и самостоятельности, постепенно у детей развивается умение быстро шнуровать и застегивать, видеть порядок или беспорядок в окружающем пространстве.

Одновременно развивается мелкая моторика пальцев рук, которая так необходима для овладения письменной речью, формируется их внутренний духовный настрой, совершенствуется навык поведения в обществе с той или иной культурой. В сенсорной зоне сосредоточены материалы, которые учат дошкольников слушать тишину и звуки, различать вес, цвет и форму предметов. Концентрация ребенка на определенном ощущении развивает у детей умение управлять своими эмоциями. Занимательный материал для обучения счету «Золотой банк», «Веретена», «Красные и синие штанги», «Цепочки из бусинок», «Геометрический комод», «Коричневая и розовая башня», «Коричневая лестница» для ознакомления с понятиями «большой» - «маленький», «Цилиндры» для понятия глубины, ширины в математической зоне помогают ребятам проще и быстрее освоить

понятие количества, его связь с цифрами, развивают умение производить математические операции. В языковой зоне, манипулируя с подвижными буквами, ребята знакомятся с алфавитом, обучаются письму и чтению, конструируя слова по образцу. Шершавые буквы, шершавые цифры способствуют тактильному усвоению движения руки при письме. Для формирования у дошкольников представлений об окружающем мире, взаимодействии предметов и явлений, истории и культуре народов определена космическая зона (по Монтессори). Почему космическая, потому что окружающий мир, как и космическое пространство, необъятный и полон открытий и свершений.

Мы, конечно, еще вначале сложного, но интересного педагогического процесса развития дошкольников раннего возраста. Первые шаги в этом направлении уже сделаны: открыта студия Монтессори, которую посещают все дети детского сада. 2 младшие, средние и старшие, подготовительные группы осваивают игры Монтессори через вариативную часть учебного плана, 1 младшие ясельные группы распределены по подгруппам и прикреплены к дошкольным группам, таким образом мы выполняем принцип педагогики Монтессори разновозрастности детей. Педагогами ясли-сада разработаны авторские программы: «Играйка» по технологии Фридриха Фребеля, «Фиолетовая страна» по технологии В. Воскобовича, «Игры Монтессори» по педагогической системе Марии Монтессори. В июле этого года в г. Актау Мангистауской области состоялся V Республиканский

слёт педагогов дошкольных организаций по теме: «Секреты педагогического мастерства». На слете решались задачи по совершенствованию методик образования и воспитания дошкольников, поиск и поддержка творческих педагогов-исследователей, а также содействие внедрению их разработок, создание инновационного пространства, объединяющего педагогов для аккумуляции идей и объединения возможностей, распространение лучшего педагогического опыта, привлечение ученых ведущих научно-исследовательских центров к проблемам развития дошкольного образования. Ясли-сад представил опыт работы по теме: «Реализация новой модели образовательного развивающего пространства в специально организованной среде», в которой раскрыли деятельность дошкольной организации по построению инновационного образовательного пространства с использованием развивающего потенциала педагогической системы Марии Монтессори. В результате 2 орын - Диплом и кубок - Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту жүйесі педагогтарының «Жүрек жылуын балаларға береміз» 5 Қазақстандық слеті аясында «Педагогикалық шығармашылықтың құпиялары» тақырыбы бойынша.

Мария Монтессори говорила: «Посмотрите на ребенка, он уникален и неповторим, он от природы наделен большими возможностями и жаждой познания. Уважайте право малыша быть самим собой, создайте для него развивающую среду. Мягко и тактично направляйте его на пути познания,

наполняйте его день радостными открытиями и озарениями!» Чудеснее и точнее невозможно определить направление педагогической деятельности педагогов, решивших использовать педагогическую систему Монтессори в раннем развитии дошкольников!

Тумаева Раушан Қабдолдақызы

Алматы облыстық білім беруді дамыту
оқу-әдістемелік орталығының әдіскері

Мектепке дейінгі ұйымдардың инновациялық қызметін әдістемелік тұрғыда қолдау

Елімізде мектепке дейінгі ұйымдар білім беру саласының алғашқы баспалдағы болғандықтан, тәрбие мен оқыту үдерісінің сапасын арттыру қарқынды түрде жүзеге асырылуда. Қазіргі білім беру жүйесінде оқу бағдарламасын, әдістемелік құралдарды, әдіс-тәсілдерді, инновациялық технологияларды таңдау - педагогтың өзін-өзі шыңдауына және шығармашылықпен жұмыс жасауына жол ашып, кәсіби деңгейінің артуына ықпал етеді.

Осы орайда, Алматы облыстық білім беруді дамыту оқу-әдістемелік орталығы мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың сапасын жақсартуда және педагогтарды кәсіби қолдау мақсатында бірнеше инновациялық жобалар әзірледі.

Мектепке дейінгі ұйым педагогтарының кәсіби құзыреттілігін қалыптастыру, әсіресе жаңадан ашылған жекеменшік балабақшалардың, мектеп жанындағы шағын орталықтар тәрбиешілеріне әдістемелік қолдау көрсету, шығармашыл педагогтардың озық тәжірибесін айқындау, тарату үшін 2015 жыл-

дан бастап «Инновациялық қозғалыс» жобасы жүргізілуде. Жоба аясында Талдықорған қаласы №2 балабақшада денсаулық сақтау технологиясы, №7 балабақшада ТРИЗ (ӨТШТ) технологиясы, №8 «Күншуақ» бөбекжай-балабақшасында М.Монтессори әдістемесі, №3 «Балбөбек» бөбекжай-балақшасы мен Панфилов ауданы «Арай» балабақшасында «Тәй-тәй» әдістемесі, №45 «Арман» балабақшасында Н.А.Зайцев әдістемесі, Талдықорған қаласы №12 «Бәйтерек» балабақшасы мен Жамбыл ауданы «Айгөлек» балабақшасында «В. Воскобович дамытушы ойындары», №11 «Құлыншақ» балабақшасында «Инклюзивті білім беру», Қаратал ауданы «Балбөбек» бөбекжай-балабақшасында «Лэпбук интерактивті оқыту құралы», Сарқан ауданы «Балдырған» балабақшасында «Жобалау әдістемесі» бойынша, барлығы 11 инновациялық орталық құрылды.

Инновациялық орталықтарда аталған технологияларға негізделген заттық-дамытушы

орталар құрылып, оның қолжетімділігі және қауіпсіздігі ескеріліп, балалардың жан-жақты дамуына бағытталған шаралар өткізілуде. Инновациялық орталық педагогтары білім беру салаларына негізделген кіріктірілген оқу қызметінде озық технологияларды енгізудің тиімділігін көрсететін тәжірибе тарату семинарлары мен ашық есік күндерін ұйымдастырып, облыс көлемінде іс-тәжірибелермен бөлісті. Облыстағы мектепке дейінгі ұйым педагогтары кез келген уақытта аталған орталықтармен тығыз байланыс жасай отырып, жоспарлы түрде өз тәжірибелерін жетілдіруге мүмкіндік алды. Нәтижесінде, педагогтар әртүрлі бағытта ұйымдастырылған республикалық, облыстық байқаулардан үнемі жүлделі орындарды иеленуде. Атап айтсам, республикалық «Мектепке дейінгі ұйымның үздік тәрбиешісі» байқауында Қаратал ауданы «Балбөбек» бөбекжай-балабақшасының тәрбиешісі С. Айтказина І жүлделі орынды иеленді. Инновациялық орталықтардың іс-тәжірибесін тарату мақсатында «Мектепке дейінгі ұйымдардағы инновациялық қызмет: ізденіс және тәжірибелер» жинағы жарық көрді. Мектепке дейінгі ұйымдардың әдіскерлеріне қолдау көрсету мақсатында «Педагогтардың кәсіби құзыреттілігін арттырудағы заманауи көзқарас» атты әдіскер шеберханасы құрылды. Әдіскер шеберханасында балабақшадағы

әдістемелік қызметті тиімді ұйымдастыру жолдары талқыланып, аймақтық семинарларда әдіскерлер өзара тәжірибе алмасуға мүмкіндік алды. Сонымен қатар, әдіскерлер арасында облыстық «Мектепке дейінгі ұйымның үздік әдіскері» байқауы өтті. Ағымдағы жылы заманауи педагогикалық тәсілдер мен білім беру тәжірибесі негізінде мектепке дейінгі ұйымдар меңгерушілеріне кәсіби қолдау көрсету мақсатында «Табысты басшы» жобасы өз жұмысын бастады. Жоба 2019-2021 жылдар аралығында жүзеге асырылады. **Жобаның күтілетін нәтижесі:** - жаңартылған білім беру мазмұны жағдайында мектепке дейінгі ұйым басшыларына көшбасшылық пен басқаруда әдістемелік бағыт-бағдар беріледі;- мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту үрдісінде заманауи әдістер мен тәсілдерді қолдануға бағытталған шараларға кәсіби қолдау көрсетіледі;- мектепке дейінгі ұйымдарды инновациялық басқаруда озық педагогикалық идеялар мен тәжірибелер таратылады. Мектепке дейінгі ұйым басшылары шығармашылық ізденіске тартылады. Инклюзивті білім беру жағдайында мектепке дейінгі ұйым басшыларына кәсіби бағдар беріледі. Жоба аясында мектепке дейінгі ұйымдардың меңгерушілеріне көшбасшылық пен басқару, стратегиялық жоспарлау бойынша кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіру, инновациялық басқаруда озық

педагогикалық идеяларды тәжірибиеге енгізу бойынша әдістемелік сүйемелдеу жүргізілуде. Бүгінде аудандық, қалалық білім бөлімдерінің ұсынысы бойынша құрамында 20 меңгерушісі бар шығармашылық топ құрылды. **Ш ы ғ а р м а ш ы л ы қ топтың міндеті:**

- жоспарлы жұмыстарды ұйымдастырады;
- жаңашылдықпен жұмыс істейтін басшылардың тәжірибесі негізінде тәрбие мен оқытудың жаңа әдістерін қолдануды зерттейді;
- әдістемелік идеяларды дамытуға жетекшілік етеді;
- педагогтардың үздік тәжірибесін жинақтау бойынша іс-шараларды ұйымдастырады.

«Табысты басшы» жобасы аясында «Тиімді басқару - мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың

жаңартылған мазмұнын іске асырудың негізі» тақырыбында дискуссиялық алаң, «Мектепке дейінгі ұйымдарда үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асырудағы бақылау мен басшылық» тақырыбында оқыту семинары және «Мектепке дейінгі ұйымдарды басқарудың инновациялық амалдары» тақырыбында ашық есік күндері ұйымдастырылып, меңгерушілердің өзара тәжірибе алмасуына ықпал етті.

Әрине, оқу-әдістемелік орталығы болашақта мектепке дейінгі ұйымдардың инновациялық қызметін әдістемелік тұрғыда қолдауға бағытталған жобалар ауқымын кеңейтіп, заман талабына сай педагогтардың кәсіби деңгейін дамыту жұмыстарын жандандырады.

Жолбарысова Мөлдір Айтқалиқызы

Өскемен қаласы әкімдігінің
КМҚК №13 «Дария» балабақшасының
директоры

«Жас бала – жас шыбық, жас күйінде
қай түрде иіп тастасаң, өскенде сол иілген
күйінде қатып қалмақ. Теріс иіліп қалған
шыбықты артынан түзейміз десең,
сындырып аласың»

Мағжан Жұмабаев

**Рухани жаңғыру бағдарламасы аясында этнопедагогика элементтерін соның
ішінде асықты мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында қолдану**

Қазіргі таңда мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту қоғамда болып жатқан өзгерістер мен қажеттіліктеріне сәйкес сұраныс есебінен құрылатындықтан, бәсекеге қабілетті, қоғамда өмір сүріп еңбек ете алатын өскелең ұрпақтың білім алуының дайындық сапасына жоғары талаптар қойылады.

Сондықтан да біздің басты міндетіміз өскелең ұрпақ тәрбиелеуде, қауіпсіз мінез-құлық дағдылары қалыптасқан, өз денсаулығының табиғаттың берген сыйы екенін түсінетін, жан-жақты дамыған бүлдіршіндеріміздің толыққанды білім алуын қамтамасыз ету. Тұңғыш елбасымыз Н.Ә.Назарбаев «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» атты мақаласында «Жаңа тұрпатты жаңғырудың ең басты шарты – сол ұлттық кодыңды сақтай білу. Онсыз жаңғыру дегеніңіздің құр жаңғырыққа ай-

налуы оп-оңай. Мен халқымның тағылымы мол тарихы мен ықылым заманнан арқауы үзілмеген ұлттық салт-дәстүрлерін алдағы өркендеудің берік діңі ете отырып, әрбір қадамын нық басуын, болашаққа сеніммен бет алуын қалаймын» деп ұлттық код ретінде халықтың ғасырдан беріліп сақталып келген салт-дәстүрлерін қазіргі заманға бейімдеп тәрбие құралы ретінде қолдану қажеттілігін ескертеді.

Біздің балабақша ұжымытұңғыш елбасымыз «Болашаққа бағдар: рухани жаңғыру» атты бағдарламасының жалғасы «Ұлы даланың жеті қыры» атты мақаласын басшылыққа ала отырып, ата-бабамыздан мирас болып қалған ұлттық құндылықтарымыз – салт-дәстүрлерімізді қайта жаңғыртуды қолға ала бастадық. Егемен Қазақстанның символдарының бірі –

жергілікті жануарлар әлемінде сирек кездесетін тұрпаты текті қар барысы екені кездейсоқ емес. Бұл ретте, аң стилі бабаларымыздың айрықша жоғары өндірістік тәжірибесі болғанын көрсетеді. Олар оюлап кескіндеуді, металмен жұмыс істеудің техникасын, соның ішінде, мыспен қоладан балқымалар жасаудың және құймалар құюдың, жайма алтын дайындаудың күрделі әдістерін жақсы меңгерген. Жалпы, «аң стилі» феномені әлемдік өнердегі биік белестердің бірі саналады. Нұрсұлтан Назарбаев «Ұлы даланың жеті қыры» (21 қараша 2018 жыл) Менің сөз еткелі отырған асық технологиясы осы стильге жақын келеді. Осы шараларды жүзеге асырып жас ұрпақты тәрбиелеуде бағдарламаның мазмұны мен маңыздылығын түсіндіруде біздің де тәрбиешілеріміздің қосар үлесі мол. Қазіргі таңда осыған орай, «Рухани жаңғыру» бағдарламасы аясында балабақшамызда этнопедагогика элементтерін соның ішінде асық технологиясын пайдалануды жөн көрдік. Бұл әдісті біз Алматы қаласындағы №51 балабақшасынан алғаш көріп, қызығушылық танытып тәжірибеге алып, енгіздік. Асық технологиясы, М. Монтессори технологияларын негізге ала отырып жасалынды, ол балалардың жас ерекшеліктері ескеріліп, көп функционалдылығымен, көп нұсқалылығымен ерекшеленеді. Асық Монтессориға қарағанда қолжетімді, және табиғи таза дүние. Асықты білім берудің бес саласында

да тиімді пайдануға болады. Музыка сабақтарында, дене тәрбиесі, бейнелеу өнері, математика сияқты ұйымдастырылған оқу іс-әрекетінде қолданамыз. Бала боялған асықтың түріне қарап түстерді ажырата білуді үйренеді. Ал асықты ұяшықтарға салу баланың саусақ буындарына өте пайдалы. Балалар боялып, тесілген асықты бір түстен кейін екінші түсті жіпке өткізіп, тізбектейді. Тізу арқылы бала түстерді бір-бірінен ажырата алады, қолының ұсақ моторикасы дамиды. Саусақтарымен жұмыс жасау арқылы, саусақтары иілгіш болып жаттығады. Мұның бәрі баланың қиялы мен ойын, ұшқырлығын, зейінін жан-жақты дамытады. Асықтан құрастырылған инновациялық дәстүрлі тақтайшалар мен массажды қолғаптар арқылы бала денсаулығын шыңдауға болады. Табандағы жүйке нүктелері арқылы ойлау қабілетінің дамуына, жалпақ табанның алдын алуға болады. Яғни, асық терапиясы көп нұсқалы болуымен де ерекшеленеді. Сондай-ақ балалар құмның үстіне асықпен түрлі мазмұнды суреттер сала отырып, нені бейнелегендерін айтып береді. Айталық, жеке-жеке отырғызылған бүлдіршіндерге белгілі бір пішін беріледі. Пішінді дәл сондай қалыпта боялған асықтармен құрастырып шығулары тиіс. Бұл тапсырма балалардан ұқыптылық пен мұқияттылықты талап етеді. Тапсырманы орындау барысында балалар пішіннің көлемімен қатар оның ішінде берілген түстерден жаңылмауы тиіс. Ортаңғы топтар

үшін тапсырма қызықты әрі пайдалы. Баланың логикалық ойлауы, көзбен көру арқылы есте сақтау қабілеті артады, эстетикалық талғамы дамиды және бір-бірімен бәсекелесіп орындау барысында шапшаңдыққа үйренеді. Асықпен дойбы, бес тас, шахмат ойындарын ойнауды да үйретуге болады.

Асықтан есепшот жасап, математика сабақтарында тиімді пайдалануға болады, сонымен қатар кіші жастағы балалар асықтың пішінімен таныс болады.

Қазіргі кезде, балаларымыздың барлығының аңдығандары ұялы телефон, соның ішіндегі зиянды ойындар, бұл ойындардың адам денсаулығына тигізер залалы көп. Екіншіден, баланың ойлау қабілеті, ойлау шеңбері белгілі бір жүйеде шектеліп қалады. Ал, ата-бабамыздан ұзақ ғасырлық көш-керуен арқылы үзілмей жалғасып келе жатқан асық ойыны күш-жігерді жетілдіріп, дәлдікке, мергендікке үйретеді. Ұлттық құндылықтарымыз ұрпақтан ұрпаққа беріліп отырса, бабаларымыздың арманы орындалғаны емес пе? «Ел боламын десең, бесігіңді түзе» деген аталы сөз бар. Олай болса балабақша оқу-тәрбие жұмысының тал бесігі деп санаймыз, сондықтан тәрбиенушілерді ата-баба салт дәстүрімен таныстырып, мүмкіндігіне қарай үйрету, көнені жаңғырту біздің басты борышымыз деп балабақшамызда тұңғыш елбасымыздың «Ұлы даланың жеті қыры» мақаласына қолдау көрсету мақсатымен Алматы облысы Қаратал

ауданы Үштөбе қаласынан челлендж қабылдап отырмыз. Осы мақаланы басшылыққа ала отырып, ата-бабамыздан мирас болып қалған ұлттық құндылықтарымызды дәріптеуді осы челлендждің жалғасын аң стилінде видеоролик түсіріп ары қарай жұмысты жалғастырмақ ойымыз бар.

Қорыта айтқанда, мектепке дейінгі тәрбиелеу және оқыту стандарты мен үлгілік бағдарламасына сай барлық білім саласында этнопедагогика элементтерін, соның ішінде асық технологиясын тиімді пайдалануға болады

Жанылсын Щоршаевна Еспаганбетова

Ақтөбе қаласы

№12 «Инжугүл» балабақшасының тәрбиешісі

Халық педагогикасын тәрбие жұмысында қолдану жолдары

Халқымыздың тарихы мен салт-дәстүрлерін, асыл мұраларымызды біліп, оны қастерлеу әрқайсымыздың басты парызымыз.

Халық педагогикасын оқу–тәрбие процесіне енгізіп, жас ұрпаққа ізгілікті тәрбие беру маңызды міндеттердің бірі. Ол–даналыққа толы мақал–мәтелдер, түн ұйқысын төрт бөлген ананың ыстық махаббатқа толы әлдиі, бесік жырлары, балдырғанның балдай тәтті тіліне арналған тақпақтар, жұмбақтар мен жаңылтпаштар, қиялғажайып ертегілер мен жырлар, думаны мол балалық шақтың қызығы–ұлттық ойындар, мерекелер мен тойлар.

Халықтың салт-дәстүрлерін күнделікті ойын, ұйымдастырылған оқу қызметтерінде, серуенде, ертеңгіліктер мен бақылау кезінде өткізген жөн. Балалар «Бесік жырын» өте жақсы көреді, қуыршақты бесікке жатқызып, осы өлеңді айтады. Балаларды ұйқыға жатқызар алдында тәрбиеші бесік жырын айтса, олар қуанып қалады. Балалармен «Бесікке салу», «Тұсау кесу» рәсімін өткізгенде үлкен әжелерді қонаққа шақырып, олардан салт-дәстүрлеріміздің сырларын үйренуге болады.

Кішкентай балаларға арналған

өлеңдер өте көп. Олардың ішінде біздің жиі қолданатымыз «Бесік жыры», «Бала, бала, балақан», «Біздің бала қайдаекен» т. б. Бесік жырын балаларға үйрету үшін «Қуыршақты жұбату» дидактикалық ойынын ойнату арқылы балаға бесікті қалай жабдықтауға болатыны айтылып, көрсетіледі, балалардың сөздік қоры молаяды. Балалар түбек, шүмек, қол басу, жөргек сияқты сөздердің мағынасын түсініп, оларды ойын барысында қолданады. Қоршаған ортамен танысу, сурет салу, жапсыру ұйымдастырылған оқу қызметтерінде әр түрлі ою-өрнектермен таныстыру жұмыстары жүргізіледі. Балалар қошқар мүйіз, құс қанаты т.б. суретін салып, қағаздан қиып, жапсырады, оюларды атайды. Балабақшадағы бүлдіршіндерді ұлттық қасиеттерге баулуда ата-бабаларымыз күнделікті тұрмыс-тіршілікте пайдаланған (торсық, күбі т.б.) тұрмыстық ерекшелігі мол дүниелермен таныстырудың тәрбиелік мәні зор. Сондай-ақ, халқымыздың ұлттық тағамдары туралы (шелпек, бауырсақ, қазақша ет, айран, шұбат т.б.) балаларға түсінік беріледі. «Нан дастарханға қалай келеді?» өлеңін

оқып беріп, нанның адам еңбегімен келетінін түсіндіріп, диірменші, қырманшы, диханшы еңбектерімен таныстырамыз.

«Көктемгі егіс алқабы» суреті бойынша көктем, тұқым себу туралы әңгіме өткізіліп, адам, жер, еңбек туралы мақалдардың мәнін түсіндіріледі. Адам жерге нәр береді, Жер адамға нан береді. Еңбек етсен еріңбей, Тояды қарның тіленбей.

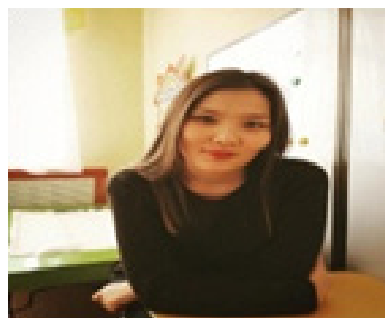
Алған білімдерін бекіту үшін сурет салу ұйымдастырылған оқу қызметінде әртүрлі тоқаштардың, қалаштардың суреттерін салады, ал мүсіндеуде шелпек, бауырсақтар мен тоқаштарды мүсіндейді. Халқымыздың ұлттық аспаптары домбыра қобызбен таныстыру барысында Құрманғазы, Дина Нұрпейісова сынды атақты күйшілеріміздің мұраларымен таныстыруға баса мән беріледі. Халық педагогикасындағы асыл мұраның бірі табиғатқа деген қамқорлық және оны қорғауға қатысты өнеге болатын мақал-мәтелдерді, аңыз-әңгімелерді қолданып, балаларды құстарға, жануарларға қамқорлық танытуға баулуда жұмыстар жүргізіледі. Балалармен серуенге шыққанда, саяхатта оларға құстарды таспен атуға, суды ластауға, ағаштарды сындыруға болмайтынын үнемі айтып, ұғындырып отырған абзал. Балабақшада өтетін «Құстарды қорғайық» атты жұмысқа ата аналар белсенді қатысып, қараторғайларға әр түрлі ұялар, торғайларға қыста жем салып қоятын астаулар жасады. Жаңа жыл мерекесі

алдында «Шыршаны қорғайық» акциясы өткізілді. Ата-аналардың белсенді қатысқанына балалар өте қатты қуанды. Балаларға кішкентай кезінен халық мұраларын, өз жерін қастерлеуді үйретсек, олардың ертең өз елінің нағыз азаматтары болып өсуіне қосқан үлесіміз зор болады деп ойлаймын

Есентаева Гулден Даулетқызы

Нұр-Сұлтан қаласы №90 «Еркежан»
балабақшасының тәрбиешісі

Мектеп жасына дейінгі балаларға эстетикалық тәрбие беру

Бүгінде, баланың эстетикалық даму деңгейі оны қоршаған айналасы мен қоғамның даму деңгейімен дамып, бағаланса керек. Олар осы күнгі тәрбиелеу ошақтары мен күнделікті теледидар, өмір сүріп отырған қоғам мен, отбасындағы өмір сүру тәртібіне байланысты эстетикалық тәрбиені бойына сіңіреді. Осы орайда біздің қоғам мен отбасы құндылықтарының ұстанымы бүлдіршіндердің эстетикалық даму деңгейіне байланысты біздің жауапкершілігіміздің салмағы да ауырлай түсетінін білуге болады. Бүлдіршіндер сурет және мүсін өнерімен, музыка және бимен, қуыршақ театрының спектаклдерімен, мультфильмдерімен және басқалармен таныса отырып, өнер дүниесіне енеді.

Эстетикалық тәрбие беру, өмір сүрудің барлық жақтарын жан жақты беруімен ерекшеленеді. Моральдік және физиологиялық тұрғыдан толық дамыған, ақыл-ойы, мейірімділік пен ізгілік, үлкенге құрмет, кішіге ізет формулаларын бала тәрбиесіне енгізу қажырлы, жүйелі еңбекті қажет етеді. Балабақшадағы алғашқы қуанышты сәттер, топтағы қызықты көріністер, бірігіп өткізілген ертеңгіліктер, тәрбиеші айтып берген ертегілер олардың есінде ұзақсақталады. Сәбилердің эстетикалық талғамы өз деңгейінде да-

муы үшін, педагог жас ерекшеліктерін ескере отырып, олардың көңіл көтерулерінің түрліше формаларын қолдануы керек. Тұлғаның ақыл-есінің тиісті деңгейде қалыптасуы, ынта мен сезімнің, қабылдау деңгейі мен бейімділігінің, қоршаған ортаға деген көзқарас эстетикалық тәрбие негізінде қалыптасады. Мектеп жасына дейінгі балалардың эстетикалық тәрбиесі - күрделі процесс. Бала санасына жақсы көруге тұрарлық істер, жақсы іс жасауға ұмтылу, қуанышты жағдайда рахаттана білу, кейбір жағдайда эмоционалды қабылдау деңгейін көтеру сияқты нәрсені де балабақша нақтылап отырғаны абзал. Эстетикалық тәрбие- педагогикалық процестен бөлек қаралмайды. Мұнда халық ауыз әдебиетінің маңызы зор. Сондықтанда ертегіге негізделген ертеңгіліктер оларға жылы естеліктер қалдырады. Әсемдік пен сұлулықты, махаббат пен зұлымдықты, мейірбандық пен жанашырлықты, құрмет пен ізеттілікті, батырлық пен аярлықты, отан сүйгіштік пен сатқындықты ауыз әдебиетіндегі кейіпкерлер, аңыз әңгімелерді бала санасына сіңіруге лайықты етіп жеткізумен бірге осы қасиеттердің сүйсініп, жаманынан жиреніп, қабылдау түйсіктеріне деңгейлеп жеткізген

жағдайда мектеп жасына дейінгі баланың эстетикалық дамуын жылдамдатыны рас. Осы тұста халықтық педагогиканың алатын орны ерекше! Кішкентай баланың сәби кезінен бастап-ақ әдемілікті түсіну мен бірге сезіне алу қабылеті дамиды. Психологтардың айтуынша үлкендердің өмірдегі сәтсіздіктері олардың балалық шағында. Адамның балалық шағы болмаса, проблемасы да болмас еді деген уәж айтады. Яғни, эстетикалық тәрбие беру мен ертегілер арқылы, мультфильмдермен қорқыту арқылы баланы тындатқысы келу ересектерге әдетке айналған. Ондай әрекеттердің сәбидің үлкею сәтіндегі стресске әкеліп соғатынын бірі-білсе, бірі білмейді. Ана мейірімінің аздығы мен үйдегі үлкендер тарапынан болатын әділетсіздіктер де сәбидің эстетикалық дамуының тежелуіне әкеліп соғады. Жұмыс бастылық пен қағазбастылық, отбасында балаға уақыт аз бөліну салдарынан бүлдіршіндерде мұңаю, немесе көңіл аударту мақсатында жасалатын тәртіпсіздіктерге жол бермес үшін, эстетикалық талғамын көтеруге бақытталған, балабақша тарапынан жасалатын іс-шараларда сәбилердің түгелдей дерлік қатысуын қамтамасыз ету мәселесіне көңіл аударған жөн. Мектеп жасына жетпеген балалардың талғам таразысының өсуіне балабақша тәрбиешілерінің де мейірімділігі, әділдігі, тазалығы, өзін-өзі ұстауы үлкен ықпалын тигізетіні сөзсіз. Тәрбиешінің суретке қарап әңгіме құрауға, әсер алған оқиғаларын айтып беруге үйретуі, баланың мазмұндау, яғни олардың қиял-

дау деңгейін білдірсе керек. Балабақшадан халық педагогикасын негізге алып, бата жасау, ұлттық ойындарды ойнатумен бірге, ырым-тыйымдарды өз жас деңгейіне қарай айтып отыру, мақал мәтелдерді жаттатқызу сияқты іс-шараларды жасағанда да эстетикалық талғамның салт-дәстүр шеңберімен әдемі үйлесім табатынын байқауға болады. Көркемөнер, мүсіндер жасау, түрлі қолөнер бұйымдарын жасау, сәби санасына эстетикалық тәрбиені сыналап құйғанмен тең. Сондай-ақ бұл әрекеттер баланы қуаныш сезіміне ғана бөлеп қоймайды, өзіне сенімділігін арттырады, қоғамдағы орнын анықтауға септігін тигізеді. Қию, жапсыру, сурет салу, әдемі киіну сияқты шеберлік пен талғампаздықты да осы мектепке дейінгі жасында бойына сіңіретіні рас. Осы тұрғыдан алғанда балабақшадан бастап эстетикалық тәрбиені беру барысында ұлттық балабақшаларда этнопедагогиканы негізге алу үлкен үрдіске айналды. Шындығында, біз әлемді өзіміздің төл туындыларымызбен бірге, ұлттық өнер, ұлттық нақышта тігілген киімдер, ұлттық аспаптарымызбен, ұлттық ойындарымызбен ғана тандандыра аламыз. Ұлттық патриотизм, баланы сәби кезінен Отансүйгіштікке тәрбиелеу де жалпы педагогтардың арқасына артылған үлкен жүк. Бесік жырынан бастау алатын сәби, балдырған, бүлдіршіндердің эстетикалық талғамы да осы жастарынан басталатыны ықлым заманнан белгілі болған. Нәрестені бесік жырымен, балдырғанды ертегімен ұйықтатқан. Осы ертегі әлеміндегі кейіпкерлер арқылы жаман мен

жақсының, батыр мен аярдың, әдемілік пен сұлулықтың сырларын бойына сіңіріп айырмашылығын жасынан ажырататындай етіп тәрбиелеген. Әрине, бұл ретте ересектер мен балалар арасындағы диалогтар мен әңгімелесулер де басқаша үрдіспен орайластырылған. Аналар қауымы мен әжелерге балдырғандар мен сәбилер, сондай-ақ бүлдіршін қыздар тәбиесінің эстетикалық жақтарына көңіл бөлуіне көбірек жауапкершілік артылса, 5 жасқа келген ер баланы Әкесі мен Атасы, ересек ағалары атқа, ашамайға отырғызып ертеңгі ел қорғайтын азамат болатынын жасынан бойына сіңірген.

Көрер көзге атқа мінген жай ойын баласын еркелету сияқты көрінгенмен, ол үлкендер тарапынан ер балаға деген үлкен үміт артатындығын сөзбен емес іспен жеткізу болып табылған. Ешқандай заңмен жазылмаған дала кодекстерінің осылайша жас баланың тәрбиесіне қатысты арнайы баптары да оңтайлы ойластырылған. “Атадан ұл туса игі, ата жолын қуса игі” деп асқақ арманмен бабаларымыз бізге үлкен үміт артқан. Біздің ата-баба үмітіне үкі таға отырып, келер ұрпақ өкілдерін салт-дәстүріміздің озық үлгілерін пайдалана отырып, халық қазынасымен тәрбиелеу арқылы балалардың дүниетанымын қалыптастыруымыз - бүгінгі күн талабы.

Эстетикалық талғам балаларға балдырған кезінен бастап сіңіріле бастаса, бесік жырынан кейінгі мәселе – ол қазақ ертегілерінің бүгінгі күнге дейін маңызын жоғалтпаған ең керек дүниенің бірі болып табылады.

Салт-дәстүрге байланысты, қиял-ғажайып, жан-жануарлар туралы ертегілердің бала психикасын дамытумен бірге, оларға зұлымдықпен жанашырлықтың, сүйіспеншілік пен қатыгездіктің, ғажайыптардың болуы туралы тағы басқа тақырыптарда ой қозғау салып отырады. Ертегілер ішінде күлдіргі, кейіпкерлері әділетсіздікпен күресетін, шындыққа жанасатын да ертегілер бар екенін бала санасына дер кезінде сіңірген абзал. Жақсыға ұмтылу, жақсы кейіпкер орнына өзін қойып, әділетсіздікпен, зұлымдықтың үстемдік етуін қолдамайтындықтарын бала кезден біліп өскені дұрыс.

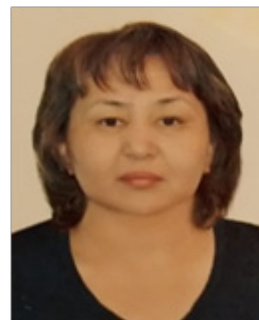
Шындығында, эстетикалық тәрбие сөзінің ең түйінді мәселесі, ол - Өнер! Қол өнері, саз өнері, сөз өнері, әсемдік әлеміне саяхат десем артық емес. Бала дауысы, аспапта ойнау, дарындылар, таланттылар шеруі бәрі де балабақшадан басталған эстетикалық тәрбиенің жемісі екендігі рас. Ел боламын десең бесігіңді түзе – деген Атам Қазақ. Осы сөздің төркінінен, балдырғандар мен бүлдіршіндердің тәрбиесі балабақша еншісінде екендігі шықса керек. Біздің еңбегіміздің нәтижесі – біз тәрбиелеген баланың қоғамдағы орнын тауып, Отан-сүйгіш тұлға болып қалыптасуы.

Балаларға эстетикалық тәрбие беруде өзіміздің Ата-баба мұрасын негізге ала отырып тәрбиелеу бізді айқын мақсатқа жетелейтіні сөзсіз!

КунжариковаГульсим Чапаевна

города Актобе
ГККП «Ясли-сад №45
«Алтын бала»Воспитатель

Развитие компетентности дошкольников познавательной деятельности с использованием инновационной формы экологического воспитания

Природа и человек... когда-то эти понятия людей были слиты воедино, человек чувствовал целостность мира и считал себя его частью. Земля наш общий дом, поэтому экологические проблемы, сегодня затрагивают каждого человека и его интересы.

Каждый из тех, кто приносит вред природе, когда-то был ребенком. Вот почему так велика роль дошкольных учреждений в экологическом воспитании детей.

Дошкольное детство - начальный этап формирования личности человека, его ценностной ориентации в окружающем мире. В этот период закладывается позитивное отношение к природе, к «рукотворному миру», к себе и к окружающим людям. Поэтому экологическое образование выступает как сложный педагогический процесс. Знание основ экологии - это важнейший компонент экологической культуры, развиваемый у дошкольников.

В процессе своей работы я остановилась на проблеме формирования экологического сознания

у детей дошкольного возраста. Именно окружающая нас природа, ее явления и проявления глубоко способны затронуть внутренний мир ребенка через чувственное восприятие и способствовать формированию экологического сознания.

Дошкольный возраст характеризуется особой интенсивностью развития эмоционально-ценностного отношения к окружающему, накоплению личного опыта взаимодействия с окружающим миром. В связи с этим, экологическое воспитание детей-дошкольников приобретает важнейшее значение, так как в этом возрасте закладываются основы экологической культуры личности, что является неотъемлемой частью духовной культуры человека. И мне, как воспитателю дошкольного учреждения, формирование у детей экологической культуры представляется первоочередной задачей, и любое свое действие, любой содержательный материал я оцениваю с позиции их соответствия требованиям экологического образования.

Из всего выше сказанного, главной целью экологического воспитания мне представляется формирование экологической культуры как совокупности экологического сознания, экологических чувств, экологической познавательной и поисковой деятельности через воспитание любви к природе, понимание происходящих в ней процессов и их взаимосвязях. Основным содержанием экологического воспитания является формирование у ребенка осознанно-правильного отношения к природным явлениям и объектам, которые окружают его и с которыми он знакомится в дошкольном детстве. Осознанно-правильное отношение детей к природе строится на чувственном ее восприятии природы, эмоциональном отношении к ней и знаниях об особенностях жизни, роста и развития отдельных живых существ, о некоторых биоценозах, о приспособительных зависимостях существования живых организмов от факторов внешней среды, о взаимосвязях внутри природных сообществ. Такие знания в процессе общения ребенка с природой обеспечивают ему понимание конкретных ситуаций в поведении животных, состоянии растений, правильную их оценку. Осознанный характер отношения при этом проявляется в том, что дети могут сами объяснить ситуацию или понять объяснения взрослых, могут самостоятельно или вместе с взрослыми, понимая

ситуацию и зная потребности живого существа, выполнить отдельные трудовые действия, направленные на сохранение и улучшение жизни растений и животных. Процесс становления осознанно-правильного отношения к природе сопровождается определенными формами поведения ребенка, которые могут служить критерием оценки уровня его экологической воспитанности. Это самостоятельные наблюдения, проведение опытов, вопросы, стремление рассказать о переживаниях и впечатлениях, обсуждать их, воплощать в различной деятельности (отражать в игре, ухаживать за животными и растениями). Все вышесказанное позволяет отметить, что формирование экологической культуры - это основное средство воспитания у детей осознанного правильного отношения к природе. Осознанно-правильное отношение к природе является важной, необходимой областью теории воспитания и обучения, актуальность которой диктуется современными условиями. В настоящее время продолжает интенсивно развиваться методика экологического воспитания дошкольников: создаются программы, совершенствуются методы, разрабатываются региональные подходы к содержанию форм работы с детьми с учетом специфических природных и социальных условий большой страны. Творческим

поиском методов работы с детьми, которые позволят сформировать у них зачатки экологической культуры заняты исследователи и практики к числу таких методов можно отнести игру в которой будут заняты и взрослые(мамы и папы, бабушки и дедушки, родственники), экологическая культура которых так же буде совершенствоваться, если в детских учреждениях, которые посещают их дети, проводиться эколого-педагогическая работа. Поэтому ознакомление с природой, во-первых заключается в том, что бы «погрузить» детей в любимую деятельность и создать благоприятный фон для восприятия «природного» содержания через экологический театр.

Критерии отслеживания результативности у детей

1. Обладают особенностями свободно и раскрепощено держаться при выступлениях перед взрослыми и сверстниками.
2. Дети импровизируют произведения средствами мимики, пантомимы, выразительных движений и интонации (при передаче характерных особенностей различных персонажей и т. д.)
3. Различают настроение, переживания, эмоциональное состояние персонажей.
4. Быстрое запоминание текста.
5. Обширный словарный запас.
6. Большая сосредото-

ченность

внимания.

Конкретные ожидаемые результаты:

Сформированные представления у детей о растениях и животных, их значимости в жизни человека. Умение обобщать собственный опыт исследовательской работы в творческой деятельности. Бережное отношение детей к природе. Раскрытие творческого потенциала детей. А во-вторых большое внимание уделяется игровой деятельности, ибо она выполняет ряд важных функций в развитии личности человека. Например, компенсаторная функция игры основана на том, что для ребенка игровое пространство становится новой реальностью в реальности, созданной взрослыми. Игра – это альтернатива действительности и потому она обладает терапевтическим свойством. Используется для коррекции состояния и поведения ребенка. Главная функция игры – развивающая: она повышает интерес интеллект, способствует чувственному восприятию мира и эмоциональному благополучию ребенка. Каким образом можно использовать игру в процессе ознакомления дошкольников с природой? Какого ее место среди методов и прием способствующих формированию у детей реалистических представлений о растительном и животном мире, об экологической

культуре. Основным стимулом познавательной деятельности становится не указание воспитателя, а естественное для дошкольников желание поиграть. Наиболее актуальным является использование сюжетной игры, основой которой является создание положительного эмоционального фона, благодаря которому дошкольники бы-

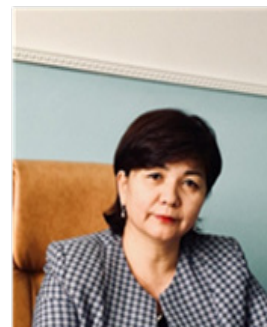
стрее усваивают новый материал.

Чередование таких форм экологического воспитания формирует компетентную, экологически грамотную, познавательно активную личность. «Ребенок, осваивающий окружающий мир, - это ребенок стремящийся действовать в этом мире»

Жанат Мұханбетқалиқызы Мұханбетқалиева

Қызылорда қаласы
КМҚК «Сыр жұлдызы»
бөбекжай бақшасы меңгерушісі

Мектепке дейінгі ұйымдағы балалар мультстудиясы

Елбасы Н. Назарбаевтың 2018 жылғы 5 қазандағы «Қазақстандықтардың әл-ауқатының өсуі: табыс пен тұрмыс сапасын арттыру» атты Қазақстан халқына Жолдауында ойлау негіздері, ақыл-ой мен шығармашылық қабілеттер, жаңа дағдылар сонау бала кезден қалыптасатындығын айқындаған болатын. Бүгінде Тәуелсіз Еліміздің болашағы мектеп жасына дейінгі балалардың бойында 4К моделіне бағытталған: креативтілікті, сыни ойлауды, коммуникативтілікті дамытуға және командада жұмыс істей білуге басты назар аударылуда. Осы орайда біздің «Сыр жұлдызы» балабақшасының жанынан балалар мультстудиясы ашылды. Мультстудия заманауи талаптарға сай, бала мен педагогтың бірлескен әрекетін табысты ұйымдастыруға ықпал ете отырып, баланың қиялын, ойлауын, есте сақтауын, зейінін, байланыстырып сөйлеуін, сөздік қорын және құрбыларының ойымен санасып, командада жұмыс істей білуін дамыта отырып, жан-жақты қабілеттерін ашуға және қызығушылығын

арттыруға ықпал етеді.

Мультипликация – термині латынның «multiplicatio» сөзінен аударғанда «үлкею», «көбею», «еселенетүсу», ал ағылшын тілінде – «жандандыру» деген мағынаны білдіреді.

Мультипликацияның белгілі 4 тәсілі бар:

- графикалық мультипликация (суреттер);
- көлемді мультипликация (қуыршақтар);
- жазық пішінді (жалпақ, жұқа қуыршақтар);
- ермексазбен мультипликация.

Біздің «Сыр жұлдызы» бөбекжай бақшамызда ермексазбен жасалған мультипликация студиясы жұмыс істейді. Бұл мультипликация түрі баланың қиялын, сөйлеуін, ойлауын, логикасын ғана дамытумен шектелмей ұсаққол моторикасында дамытады. Балалардың шығармашылығын дамыту әдісін іздеу барысында, қолжетімді цифрлық технологиялардың арқасында балалардың жеке мультипликациялық фильмін жасап

шығаруға болады. Ең бастысы бұл жоба арқылы балалар оқу бағдарламаларында игерген білім, білік, дағдыларды, бекітуге, ал педагог бүгінгі күн талабына сай білім беру салаларын кіріктіруге мүмкіндік алады.

Мультипликация ғана өзінің қолжетілімділігімен, қайталанбастығымен мектепке дейінгі жастағы балалар мен ересек адамдардың қызығушылықтарын барынша жақындастыра алады. Оның көмегімен оқу қызметін қызықты сәтке толы етіп өткізуге болады. Мультстудиямен жұмыс жасау аясында балалар өзінің шығармашылықпен жұмыс жасау дағдысын нығайтуға мүмкіндік алады. Мультстудия құралдарының құрылымы мен мүмкіндіктерімен, шығармашылық жұмыстардың техникасын, компьютер мен жұмыс камерасымен танысады және де алғашқы мультипликаторға қажетті қасиеттерді меңгереді. Ең бастысы балалар өздерінің құрдастарымен және ересектермен бір ұжымда

жұмыс жасауды үйренеді. Мультстудияға дефектолог, логопед, тәрбиешілер, балабақша тәрбиеленушілері, соның ішінде ерекше білімді беруді қажет ететін балалар және ата-аналар қатысты. Жобаның жаңалығы: мектепке дейінгі тәрбиелеу мен оқытуда барлық білім беру салаларын кіріктіреді, сондай-ақ сәндік-қолданбалы шығармашылықтың инновациялық және дәстүрлі тәсілдерін біріктіреді және осы жоба барысында әзірленген анимациялық мультфильм жасау технологиясының құралы болып табылады.

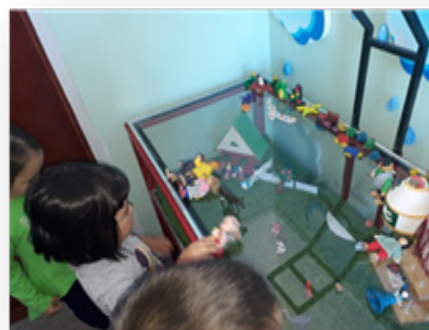
Мультфильм дайындау барысы бірнеше кезеңдерден тұрады: **1. Кейіпкерлерді ойлап табу немесе таңдау:** Балаларға ермексаздарды үлестіру. Олардың қызықтыру мақсатында, ашық түрлі түсті түстерді таңдау. Балалардың қосқан ойымен ақылдаса отырып, өздеріне ұнайтындай етіп, кейіпкерлердің бейнесін жасау. Оларға сай келетін арнайы әшекейлер мен бөлшектерді таңдау. (**«Мақта қыз бен мысық» мультфильмінің кейіпкерлері**)

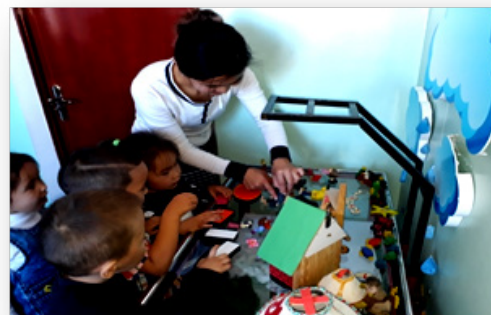
2. Сценарий құру

(«The bun(Колобок)» мультфильмінің кейіпкерлері)кейіпкерлер(«Таусоғар» мультфильмінің

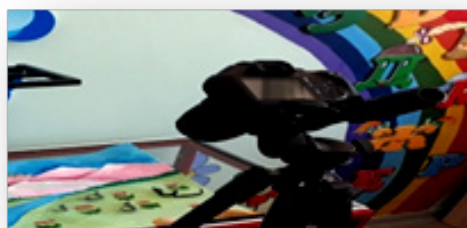

4. Дыбыстық жазба жасау

Ең басты ескеретін мәселе бала жасауға бірнеше нұсқаларды алдын құруға немесе балаларға таңдау фантазиясын ескере отырып жасату.

3.Түсірім алаңын дайындау, әрлеу (Декорация)

5. Кадрларды түсіру, монтаждау

6. Дайын болған мультфильмді бірге көру және талқылау: Жоба аясында «Балабақшадағы мультистудио» атауымен Қызылорда қаласы «Сыр жұлдызы балабақшасын тәжірибесі бойынша жинақ жарық көрді. Жинақ «Өрлеу» біліктілікті арттыру ұлттық орталығы» акционерлік қоғамының филиалы Қызылорда облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институтының 2018 жылғы 17 тамыздағы Сараптау Кеңесінде қаралып баспаға ұсынылды.

Жоба бойынша бірнеше іс-шаралар ұйымдастырылды:
- «Креативті педагог, тәрбиеші – 2018» сайысында мұғалімдерге көрсетілді.
- «Ертегілер әлемінде» апталығында балаларға авторлық мультфильмдер көрсетілді.
- «Мен дарынды баламын» атты сайыста қала көлемінде көрсетілді.
- «Сыр жұлдызы» балабақшасында өткен облыстық семинарда көрсетілді.
- YouTube желісіне салынып 2 апта көлемінде 1000-нан аса көрсетілім жинады.
- Аталған жоба

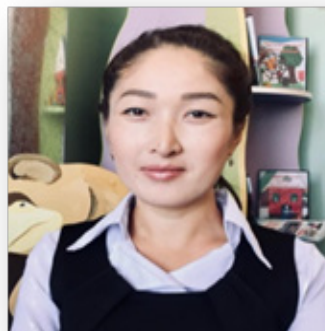
аясында бірнеше мультфильмдер дайындалып, балалар назарына ұсынылды. Олар: «Сыр жұлдызы» мультфильмі, «Рухани жаңғыру» мультфильмі, «Таусоғар» мультфильмі, «Тышқан, ит және мысық» мультфильмі, «Мақтақыз бен мысық» мультфильмі, «Екі лақ» мультфильмі, «Қасық пен Айыр» мультфильмі, «Құмырсқа қанағаты» мультфильмі, «The bun (Колобок)» мультфильмі, «Кішкентай маса» мультфильмі, «Алтын балта» мультфильмі. Бұл ерекше білім беруді қажет ететін балаларды тәрбиелеу мен дамытуда ерекше құрал болып табылады. Мультстудия тек қана қалыпты балалар ғана емес ерекше білімді қажет ететін балалардың қызығушылығын арттырып, өмірге деген құлшынысын ашып, білуге, ізденуге деген ынтасын оятады.

Балалар мультстудиясын ашу мынадай жетістіктерге жетуге:

- балалардың шығармашылық қабілеттерінің артуына;
- бақылау, қиялдау, салыстыру, өзінің ойын шығармашылық жұмыста бейнелеуге;
- балабақшада ерекше білімді қажет ететін балалардың
- жекелей дамуына жағдай жасауға;
- сапалы мектепке дейінгі білім беру қызметін ұсынуға, балабақшада инновациялық жұмыстарды дамытуға;
- балабақшаның білім беру процесіне ата-аналарды тартуға;
- қалалық, аймақтық іс-шаралар ұйымдастыруға ықпал етті.

Нүргүл Батырханқызы Қалбергена

Қызылорда қаласы «Сыр жұлдызы»
балабақшасының сурдопедагогы

Мектеп жасына дейінгі есту қабілетінде бұзылысы бар балаларға түзету жұмыстарын жүргізу

Қазіргі кезде есту қабілеті бұзылған балалардың санының артуы, бұл балаларға ерекше көңіл бөлуді қажет етіп отыр. Балалардың ұсақ моторикасын дамытуда түрлі әдістер мен жаттығуларды қолдану олардың қызығушылығын арттырумен қатар, естуіне сөйлеуге деген талпынысын дамытуға көмектеседі.

Білім беру мен тәрбие мазмұнының кеңеюіне, түрленуіне байланысты оқыту мен дамыту, тәрбиелеу мәселелерінің аспектісінің өзектілігі анық байқалуда. Білім беру мазмұнының негізгі бөлшегі дамыта оқыту мектепке дейінгі кезеңде және мектептегі білім беру мен тәрбиелеу ісінде кеңінен қолданылуда. 70-80-ші жылдардағы дамыта оқытудың ғылыми негіздері А.В. Запорожец, П.Я. Гальперин, Л.А. Венгердің зерттеулерінде анық байқалады. Сөйлеудің, естудің физиологиялық ерекшеліктері туралы зерттелген мәселелер мазмұнында ғылыми тұрғыда дәлелденген И.П. Павловтың екінші сигналдық жүйе арқылы адам тіл арқылы қоршаған ортаны таниды, қоғамға араласады. Білім беру үрдісіндегі балабақша түлегіне білім мен оның жетістігін игерту қарым – қатынас құралы – сөйлеу

тілінің көмегімен жүзеге асырылады. Сөйлеу тілін дамыту жүйесіндегі негізгі жағдайлар алға қойылған мақсат- міндеттерді шешуге қажетті үйлесімді деңгейдегі педагогикалық – психологиялық жағымды жағдайларды туғызу болып табылады. Сөйлеудің қарым- қатынастар бірлігіндегі қалыптасатын қоғамдық мәселе ретінде қарастырылғанымен, әлі де болса зерттеулерді қажет етеді. Қазіргі қоғамдық дамудың барысы педагогикалық үрдістегі қарама – қайшылықтарды анықтауға мүмкіндік береді.

Зерттеу: мектеп жасына дейінгі есту қабілетінде бұзылысы бар балаларға түзету жұмыстарын жүргізу. Бір процедураның ұзақтығы баланың жасына, сөйлеу тіліндегі бұзылыстың ауырлығына, жеке ерекшеліктеріне байланысты өзгеріп отырады. Бірінші сеанстардың бастапқы ұзақтығы 1-2 минуттан 5-6 минутқа дейін, ал соңғысы 15-20 минутқа дейін созылады. Сәби шақта массажды 10 минуттан артық жасамайды, ал мектепке дейінгі жаста – 15 минут.

1. Сипалау. Бұл әрбір процедура басталатын міндетті тәсіл. Оны

басқа да тәсілдермен кезектестіреді және онымен әр массаж кешенін бітіреді. Тәсілдің мәні келесідей: сипалау кезінде қанайналым күшейеді, бұлшықет тонусы төмендейді, тыныс алу реттеледі. Логопедиялық массажада негізінен сипалаудың үш тәсілі қолданылады. Бұл беткейлік, тереңдетілген және көмекші тәсіл ретінде ескектік сипалау.

2. Уқалау. Бұл тәсіл шағын шектеулі бөліктерде, жеке бұлшықет топтарының бөлшектерінде жүргізіледі. Массаждатын ауданға белгілі бір күш түсірумен жасалынып, ұлпалардың созылуы жүреді. Мұндайда қанайналым күшейеді, ұлпалардағы зат алмасу процесстері жақсарады, бұлшықеттердің тонусы жоғарылайды. Орындау техникасы: уқалауды сұқ саусақтың және ортаңғы саусақтың немесе бас бармақпен орындауға, саусақтарды қысып жасауға болады. Қозғалыс тура және спираль тәрізді бағытта жүреді.

3. Ширату. Бұл тәсіл уқалау сияқты жеке бұлшықет топтарында жүргізіледі. Ширату бұлшықет жұмысын максималды түрде белсендіреді. Ол ұлпаларды қамту, бұру, қысу, шымшу, уқалау арқылы жүргізіледі. Ширату кезінде бұлшықет тонусы жоғарылайды, олардың жиырылу қызметі күшейеді. Орындау техникасы: ширатуды басбармақтың немесе сұқ саусақпен жүргізеді.

4. Вибрация және шайқау. Вибрация ұлпаішілік алмасуды өзгертеді, ұлпалардың қоректенуін

жақсартады. Қатты вибрация бұлшықеттердің тонусын жоғарылатады, ал әлсіз – төмендетеді. Шайқауды май жасунықтары аз, нервтер шығатын жерлердегі беттің аймақтарында жасайды (маңдай, төменгі жақ,). Орындау техникасы: вибрация бір, екі немесе барлық саусақтармен жүргізіледі, мұндайда ұлпаларға әр түрлі жиілікті тербелмелі қозғалыстар әсер етеді. Шайқауды сұқ саусақтың және ортаңғы саусақтың көмегімен жүргізеді, бұл қозғалыс қарқынды ұру сияқты көрінеді

Біз өткізген тексеріс келесі спецификалық ерекшеліктерді көруге мүмкіндік берді: артикуляциялық аппараттың қоғалыс функциясының полиморфты бұзылысы, қозғалыстың координациясы мен басқаға ауысуы, әсіресе еріннің, тілдің жұқа дифференциациясының бұзылысы, неврологиялық белгілерге байланысты тонуста біріккен бұзылыстың болуы. Зерттеудің нәтижесі дизартриясы бар балаға логопедиялық массаждың дыбысты айтуын түзету барысындағы орнын айқын көрсетеді

кесте 1 Артикуляциялық аппараттың динамикалық бірлестіктерінің қозғалысы

Тапсырма құрылымы	Орындалуы
<p>Барлық тапсырмаларды көп рет қайталау керек, тапсырманы орындағаннан кейін біріккен қозғалыс функциясын сөйлеу барысында зерттеу.</p> <p>1. Тісін қайрау, тілін шығару, аузын кең ашу</p>	<p>Ескеру: дұрыс орындады; бір қозғалысты екінші қозғалыстың басуының көрінуі, бір қималда тоқтап қалуы, қозғалысты шатастыру, қозғалыстың біркелкелілігінің бұзылуы, тілдің қатаюы, тілдің дірілдеуі, тілді дұрыс қозғалта алмайды, бір артикуляциялық жаттығудан екіншісіне оңай көшеді</p>
<p>2. Аузын кең ашу, тілді жоғарғы тіске және төменгі тіске көтеріп, ұстап тұру.</p>	<p>Ескеру: дұрыс орындады; бір қозғалысты екінші қозғалыстың басуының көрінуі, бір қималда тоқтап қалуы, қозғалысты шатастыру, қозғалыстың біркелкелілігінің бұзылуы, тілдің қатаюы, тілдің дірілдеуі, тілді дұрыс қозғалта алмайды, бір артикуляциялық жаттығудан екіншісіне оңай көшеді</p>
<p>3. Жалпақ тілді астыңғы ерінге қою, тілді кесеге ұқсатып көтеру, оны ауызға кіргізу</p>	<p>Ескеру: дұрыс орындады; бір қозғалысты екінші қозғалыстың басуының көрінуі, бір қималда тоқтап қалуы, қозғалысты шатастыру, қозғалыстың біркелкелілігінің бұзылуы, тілдің қатаюы, тілдің дірілдеуі, тілді дұрыс қозғалта алмайды, бір артикуляциялық жаттығудан екіншісіне оңай көшеді</p>
<p>4. Ауызды кең ашу, ерінді жымиту, түтікше жасау</p>	<p>Ескеру: дұрыс орындады; бір қозғалысты екінші қозғалыстың басуының көрінуі, бір қималда тоқтап қалуы, қозғалысты шатастыру, қозғалыстың біркелкелілігінің бұзылуы, тілдің қатаюы, тілдің дірілдеуі, тілді дұрыс қозғалта алмайды, бір артикуляциялық жаттығудан екіншісіне оңай көшеді</p>
<p>5. Ауызды кең ашу, жартылай және оны толық жабуын сұрау</p>	<p>Ескеру: дұрыс орындады; бір қозғалысты екінші қозғалыстың басуының көрінуі, бір қималда тоқтап қалуы, қозғалысты шатастыру, қозғалыстың біркелкелілігінің бұзылуы, тілдің қатаюы, тілдің дірілдеуі, тілді дұрыс қозғалта алмайды, бір артикуляциялық жаттығудан екіншісіне оңай көшеді</p>

**1 саты- бетке арналған массаж:
Бетке арналған массаждың өзінің
бағыты болады:**

1. Қастан бастап
шаш сызығына дейін.

2. Маңдайдан иекке дейін.

Жуамын, жуамын
Қасымды ысқылап,
Жуамын, жуамын
Маңдайды сабындап,
Жуамын, жуамын
Айнала көзімді,
Жуамын, жуамын
Мұрнымның ұшынан
Иекке жеткенше,
Содан сон су барып
Құлаққа жеткенше,
Айнала жуамын
Мойынға қарайық
Кір болып,
Ұялып қалмайық.

Осы тақпақ арқылы массаж-
ды жасауды бастаймыз. Бірінші,

3. Көздің ішкі бөлігін ай-
нала қабаққа дейін және дәл
солай кейін қарай қайталау.

4. Мұрын ұштарынан иек

5. Сипалауды қолдану әдісі

қастан бастап маңдай сызығына
дейін төрт саусақ арылы, содан кей-
ін шаш сызығының бойымен қол-
ымыздың алақан бөлігімен төрт
саусағымызбен жасаймыз. Осы
араларды төменнен жоғары, жоға-
рыдан төмен қарай сипалау арқылы
массаж жасалады. Көздің ішкі бөлі-
гін айнала қабаққа дейін және дәл
солай кейін қарай сипалау массажы
жаңағы маңдай сызығынан қас ой-
ымен төмен келе көз бұлшықетінің
ішкі бөлігінен айналдыра, төртін-
ші және үшінші саусақ арқылы
әлсіз сипалау арқылы уқалайды

Еріннің бұлшықеттерін сипалау
арқылы уқалау. 2-3 саусақтарымыз-
дың жастықшалырмен оң және сол
қолдарымызбен алма кезек жасаймыз.
Ерніміздің тұсындағы бұлшықеттерді
сипалау керек. Оны екінші саусағы-
мыз еріннің үстінде, ал үшінші са-
усақ еріннің астында, осылай сау-
сақтар еріннің қалқаншасына дейін
барады. Мойынның және иектің ал-
дыңғы қалпымен төменнен жоғарыдан
төмен қарай жасалынады.

бұрышында жолығады. Осы бұыштан
құлақ қалқанына дейін жалғасып ке-
теді. Иекті сипалау. Қолымыздың
алақан бетімен, саусақтарының арасы
ашық күйінде иек пен ерінді ұстай-
ды. Екінші саусақ жоғарғы ерінде,
үшінші саусақ иектің шұңғылын,
ал төрт пен бесінші саусақ иектің
астында сәл бүгінкі қалпында құлақ
бөліктерін сипалау арқылы уқалау.
Қолдың алақан бөлігімен сау-
сақтардың ұштары сәл бүгілінкі

Жуамын, жуамын
Маңдайды сабындап,
Жуамын, жуамын
Мұрнымның ұшынан,

Маңдай бұлшықеттерін екінші және үшінші саусақ жастықшасымен ысқылау арқылы орындау. Қалған мұрын, ерін, иек бөліктерін уқалау екінші және бесінші саусақтарымыз арқылы орындалады. Кейде бірінші саусақтың жастықшасымен қосып жасауымызға да болады. Осы қимылды 3 не 5 рет қайталау.

Ширатуды қолдану әдісі

Бетіміз лас болып
Ұялып қалмайық,
Тағы да бір жуып
Ширатып алайық.
Екінші және бірінші саусақ жастықшаларының көмегімен (қалған саусақтар жұдырықтап жұмулы) төменгі мұрын мен ерін аралығына майда шымшу арқылы жоғары қарай көтеріледі. 2-3 рет қайталап орындайды. Вибрация және шайқау. Дірілдетуді вибрацияны бір саусақпен немесе бірнеше саусақпен бір орынға қадап Осы жұмысты қорытындылай келе, тәуелсіз мемлекетіміздің ертеңі ұрпақтың рухани байлығы, мәдениеті, саналы ұлттық ойлау қабілеті мен біліміне байланысты. Осы орайда егеменді еліміздің арнайы білім беру жүйесінде әлемдік деңгейге жету үшін жасалынып жатқан талпыныстар

Ысқылауды қолдану әдіс

Мұрнымның ұшынан,
Иекке жеткенше,
Содан сон су барып,
Айнала жуамын.

жасайды. Діріл үздіксіз және үздік-үздік болып екіге бөлінеді. Үзіліссіз дірілдеткен кезде массаж жасаушы адам қолын тканьнен бір сәтке де ажыратпайды, ал үздік-үздік дірілдету кезінде қолын денеден бір мезгіл ажыратып тынықтырып отрады. Бұл тәсілді массаж жасап отырған қолды бір орыннан ауыстырмай немесе бұлшық ет талшықтарының таралу бағытымен тік не көлденең бағытта қозғалта отырып орындауға болады. Терінің жоғарғы бетін ғана немесе оның тереңірек бетін дірілдетеді. Екінші саусағымызбен бір нүкені дірілдете шайқау арқылы орындалады. Бұл массаж түрін еріннің жоғарғы бұрышы мен екі бұрышын дірілдете отырып, астыңғы ерінге де, төменгі ерінге де жасау. Осы массаждардан кейін мимикалық 1-2 жаттығуларды жасап жіберген тиімді болады. оқытудың түрлі әдіс – тәсілдерін қолдана отырып, білімді, ізденімпаз, барлық іс-әрекетінде бағыт-бағдар ұстанатын, сол тұрғыда өз болмысын таныта алатын жеке тұлға тәрбиелеу ісіне ерекше мән берілуде. Адамның дамуы күрделі және үздіксіз мәселе екені айтыс тудырмайды. Есту

қабілеті төмен балалардың сөйлеу тілінің бастапқы негізін қалыптастыру сурдопедагогтың шығармашылығына тікелей байланысты.

Мектеп жасына дейінгі ерекше балалармен жұмыс жасау тәжірибе барысында байқағанымыздай олардың сөйлеу арқылы дыбыстарды айту дағдыларының қалыптасуында ерекше роль атқарды. Мұндай балалар дыбысты жекелей айтқанда қиналмағанымен, жалпы сөздерді айтқанда кедергілерге тап болады. Зерттеу жұмысының нәтижесінде әрбір сабақтың бөлшегі ретінде логопедиялық массажды жүйелі пайдалану ерекше балалардың сөйлеу тілін дамытуда қолайлы екендігіне көз жеткіздік.

Бала қоршаған ортаны танып білу, еңбекке қатысу, өз ойын толық жеткізе білуді сөйлеумен жүзеге асырады. Қазіргі кезде логопед, дефектолог, сурдопедагог мамандардың тек қана арнайы мектептерде ғана емес жалпы білім беретін мектептердің бастауыш сыныптарына да көмегі сөзсіз.

Осындай жаттығу жұмыстардың нәтижесінде баланың мектепте оқуға психологиялық дайындығы оқу бағдарламасын игеру үшін психологиялық дамудың қажетті және жеткілікті деңгейімен сипатталады. Мектепте оқуға дайындықты қалыптастыру жұмыстарын ең алдымен ата – анасы одан кейін балабақша ұжымы ұйымдастырады.

Зерттеу жұмысында сурдопедагогтың жұмыстар мен зерттеу (эксперимент) жүргізілді. Эксперимент барысында мектеп жасына дейінгі ерекше білімді қажет ететін балаларда сөздердегі дыбыстар ең анық айтылмаған болатын, емдік сауықтырулар мен массаждардан кейін сөздердегі дыбыстар әлде қайда анық естіле бастады. Бұл зерттеу жұмысымызда логопедиялық массаждың балалардың өз-өздеріне жасай алатын тұстары қарастырылды. Осындай массаж түрі балалардың қызығушылығын арттыра отырып, тиімділігі анықталды.

Жүргізілген зерттеу зерттеу нәтижелері бірқатар ұсыныс жасауға мүмкіндік берді:

Зерттеу проблемасы күрделі болғандықтан, оның барлық қырларын түбегейлі шешіп, қарастыру мүмкін емес, келешекте мектеп жасына дейінгі есту қабілетінде бұзылысы бар балаларға емдік сауықтыру шараларының мәні мен маңызын ашу, сол тұрғыда массажды қолдану барысын дербес зерттеуді қажет етеді. Әрбір бала үшін жетістікке жету – өзінің мүмкіндігіне қарай орындай алатын әрекетін жүзеге асыру. Жан-жақтылық адам өмірінің даму аясын кеңейтеді.

Тілге массаждың 3 түрін қолдануға болады: С и п а л а у ; Ш и р а т у ; В и б р а ц и я
Массажды сипалаумен аяқтау керек.
кесте 2

Креккер Татьяна Евгеньевна

Карагандинской области
КГКП «Ясли-сад «Берёзка»
учитель – логопед

Использование кругов Луллия в работе логопеда

Потребность в общении – одна из самых важных человеческих потребностей. Только в общении и в отношениях с другими людьми человек может почувствовать и понять самого себя, найти свое место в окружающем мире. Овладение речью в раннем возрасте происходит только в живом, непосредственном общении, когда ребенок не только слушает чужие слова, но отвечает другому человеку, когда он сам включен в диалог.

Родители и педагоги все больше жалуются на задержки речевого развития: дети позже начинают говорить, мало и плохо разговаривают, их речь бедна и примитивна. Специальная логопедическая помощь нужна практически в каждой группе детского сада. Как показали специальные исследования, в наше время 25 % 4х летних детей страдают нарушением речевого развития.

В середине 70х годов дефицит речи наблюдался только у 4% детей того же возраста. За 20 последних лет число речевых нарушений возросло более чем в 6 раз!

Универсальной причины объясняющей речевые нарушения у современных детей нет. В основе любой

проблемы лежит биология (генетика) и социальная среда. В настоящее время известно большое количество эффективных форм и методов по устранению речевых нарушений. Одним из универсальных методик по коррекции речи детей являются Круги Луллия.

Раймонд Луллий (жил в XIII—XIV вв.) создал приспособление, которое представляет собой несколько кругов разного диаметра, нанизанных на общий стержень (по типу пирамидки). Их можно многопланово использовать при решении задач детьми с нарушениями звукопроизношения. Коррекционная работа включает различные аспекты речевой деятельности, а именно: развитие фонематических процессов; активизация словарного запаса; совершенствование слоговой структуры слова; формирование структуры предложений; совершенствование связной речи.

Данное средство направлено на развития интеллектуально – творческих способностей детей.

В связи с этим я решила адаптировать данную методику и применять ее в работе с детьми с нарушениями речи.

Цель проекта: Реализация «Кругов Луллия» в речевом развитии детей старшего дошкольного возраста с нарушением речи.

Задачи:

- Изучить педагогический опыт по использованию методики в работе с детьми с речевыми нарушениями;

- разработать план в соответствии со сквозными темами;

- подготовить практический материал для работы с детьми.

В ходе освоения методики «круги Луллия» разработаны картотеки:

- логопедические игры-упражнения для индивидуальных и групповых занятий;

- конспекты индивидуальных занятий с применением дидактического пособия;

- цикл консультаций для родителей;

- методические рекомендации для воспитателей по применению дидактического средства.

Работа с «Речевыми кругами» ведется в различных видах деятельности: ОУД («Развитие речи»), игровой деятельности, на индивидуальных и

подгрупповых логопедических занятиях, самостоятельной деятельности детей.

Этапы участия логопеда в играх с «Речевыми кругами»:

I. Непосредственное участие в игре. Предлагает ее, рассказывает правила, ее развитие, окончание, распределяет участие, помогает оформить ее словесно;

II. Косвенное воздействие на поведение и речь детей, участвуя в играх на второстепенных ролях. Дети выбирают ведущего, устанавливают очередность в игровых действиях, и оформляют результат игры в речи;

III. Осуществляет общий контроль на коррекционных занятиях или в свободной игровой деятельности. Дети самостоятельно планируют, развивают и завершают игру, сопровождая ее высказываниями и используя речевые умения и навыки, полученные в ходе коррекционной логопедической работы.

Логопед осуществляет обучающее руководство речевыми играми и создает условие для проявления речевой активности детей, углубления и расширения их игровых интересов, для усвоения навыков произвольного поведения и воспитания правильной речи.

Универсальность игрового пособия в том, что, можно получить либо разные варианты игры, либо дополнение к

проводимой игре. Дети с удовольствием самостоятельно заменяют круги, комбинируют задания, пытаются сами определить цель и ход игры.

Данное пособие можно использовать в работе с дошкольниками от 3-х до 7 лет. Оно многофункционально и формирует навыки сотрудничества, взаимодействия и самостоятельности.

Проводимая работа по коррекции устной речи детей посещающих занятия на логопункте, позволила повысить результативность работы: их речь стала намного богаче, они стали проявлять находчивость и сообразительность, рассуждать и делать умозаключения, стремиться к социальному взаимодействию.

Методы и приемы работают, как минимум, в четырех направлениях: речь, мышление, воображение, эмоционально-волевая сфера. При этом логопедические занятия, выстроенные на основе алгоритмов с использованием кругов Луллия, помогают в

планировании и облегчают проведение занятий; способствуют более легкому усвоению программного материала и систематизации знаний у детей.

Методическая работа по теме «Игры с кольцами Луллия для развития речи» рассмотрена и одобрена на педагогическом совете дошкольной организации. Рекомендован к обобщению и распространению опыта.

Результаты мониторинга по реализации данного проекта на конец учебного года показали, что работа с данным многофункциональным пособием вызвала у детей интерес и желание применять его в самостоятельной деятельности.

Вывод: кольца Луллия являются эффективным средством в решении коррекционных задач по выравниванию речевого развития, и заслуживает внимания воспитателей и учителей логопедов.

Игровые задания:

Закрепление произношения поставленных звуков в речи	
На одном круге символ звука (например змея), на другом - предметные картинки с автоматизируемым звуком	Колесо крути, слова со звуком Ш произноси.
На одном круге предметные картинки с автоматизируемым звуком (неживые предметы), на другом - предметные картинки с автоматизируемым звуком (живые предметы)	«Называй предметы парами т.о., чтобы у живого предмета в паре был неживой предмет» «Придумай предложение с получившейся парой слов» Н/р: кошка, шкаф (Кошка спряталась под шкаф. На шкафу нарисована кошка.)
На кругах предметные картинки с дифференцируемой парой звуков	«Придумай предложение с получившейся парой слов». Например: слон – снежинка (Слон поймал снежинку.)

Развитие фонематических процессов		
	На одном круге синие, зеленые, красные круги, на другом - предметные картинки, начинающиеся на гласные, твердые мягкие согласные	«Объедини картинки с символами первых звуков».
На кругах предметные картинки		«Объедини картинки с одинаковыми первыми звуками»
На обоих кругах предметные картинки – паронимы		«Объедини картинки, сходные по звучанию» Например: ложки – рожки, колобок – коробок, мишка – миска и т. д.
На одном круге схемы нахождения звука в слове, на другом – предметные картинки		«Объедини картинки с подходящими схемами»
Совершенствование слоговой структуры слова		
	На одном круге разное количество точек, на 2-ом и 3-ем – предметные картинки	«Объедини количество точек со словом с таким же количеством слогов».
	На обоих кругах предметные картинки	«Объедини картинки с одинаковым количеством слогов». Например: шап-ка – ча-сы, са-мо-вар – мо-ло-ток. «Придумай предложение с получившейся парой слов». Например: шап-ка – ча-сы Шапку надел на часы.
Формирование лексико-грамматических категорий		
	На одном круге разные цифры, на 2-ом цвет и на 3-ем – предметные картинки	«Придумай предложение с получившейся парой слов». Например: 8 – розовый – лампа (8 розовых ламп.)
	На одном круге схемы предлогов, на 2-ом и 3-ем – предметные картинки	«Придумай предложение с получившейся парой слов». Например: Буратино выглядывает из-за берёзы.

Арзекулова Роза Ширенбаевна

№63 «Әсем-Ай»

балабақшасы «Алпамыс»,

«Ақбұлақ» шағын орталығы тәрбиешісі

**Мектеп жасына дейінгі оқыту мен тәрбиелеуде
жаңа технологияларды қолдану**

*Ақырын жүріп анық бас,
Еңбегің кетпес далаға.
Ұстаздық еткен жалықпас,
Үйретуден балаға
Абай*

Қазіргі заманда мектептің балаға қояр талабы көп. Мектепке балабуындап оқып, санды ажыратып, онға дейінгі қосу мен азайту амалдарын игеріп барса-әрине баланың ары қарай дамуына, білімді көбірек сіңіруге жасалған алғашқы да негізгі қадамы болып саналады. Сол үшін алдымызға келген әр балаға назар салып, әр баламен жеке жұмыс жасау біздің негізгі міндетіміз.

Өз тәжірибемде балаларға білім беру үрдісінде ойын элементтерін көптеп қолданамын. Балалардың бұл жаста әлі сөздік қоры бай емес. Өйткені ата-аналар баламен жасыратыны жоқ, көп сөйлеспейді. Жұмыстан шаршап келген соң, теледидар қарап тыныққысы келеді. Балалар да телефон, теледидардың алдынан шықпайды. Кейде қазақ тілді отбасынан шыққан балалардың өз ана тілінде сөйлей алмайтынының да куәсі болып жүрміз.

Балалардың сөйлеу машығы дұрыс және сөздік қоры бай болса, олар өз ойын жеткізе алады. Қоршаған ортаны танып білуі оңай, психологиялық дамуы белсенді болады. Сондықтан баланың сөйлеу күзіреттілігін қалыптастыруды уақытында қолға ала отырып, анық және дұрыс сөйлеуін қадағалауымыз керек. Балалардың сөйлеуінің жақсы дамуы үшін ұсақ қол моторикасына аса көңіл бөлу керек. Ұсақ қол моторикасы баланың миымен тікелей қатысты. Ұсақ қол моторикасы жақсы дамыған баланың сөйлеу күзіреттілігі де жоғары болатыны ғалымдар тарапынан ежелден ақ дәлелденген.

Ғылыми дәйектерге сүйенсек, қолдың саусақ қимылдары мен сөйлеу мүшелерін бақылайтын бастағы ми қыртысы бір-біріне жақын орналасқан. Қолдың саусақтарының қимылынан жүйке бастағы ми қыртысына импульс жібереді. Сол арқылы оған жақын орналасқан сөйлеу аймақтары белсендіріледі. Мен өз тәжірибемде санау таяқшалары, Воскобовичтің күлгін орманын, геовизор, игровизор т. б. көптеген элементтерді пайдаланамын. Ұйымдастырылған оқу қызметі барысында сергіту сәтінде саусақ жаттығуларын орындатып отырамын. Балалардың ұсақ қол моторикасын дамытуда түрлі ойындар: пазл құрастыру, пішінді шаршы санау арқылы қайталап салу, санау таяқшалары арқылы түрлі пішін, зат құрастыру, театр түрлерін, оригами тәсілдерін қолданамын. Балаларға өте қызықты, әсіресе гипербелсенді балалар шығармашылық жұмыстарында өздерін жоғары деңгейде көрсетеді. Балалар менің көрсеткен қимылдарымды қайталай отырып, тақпақты да тез жаттап алады. Өлеңді жаттатқан кезде сол мәтінге сәйкес қимыл жасап, балалардың есте сақтап қалуын дамытамын.

Балалар музыканы өте қатты жақсы көреді, әуен ырғағымен билегенді ұнататындықтан әр оқу қызметін сергітуден бастаймын. Танымдық күзіреттілігін дамыту мақсатында қоршаған ортада болып жатқан өзгерістер жайлы сұрақ қойып, әр баладан толық жауап күтемін. Бала жауап беруге қи-

налса, отыр, айта алмадың немесе дұрыс емес деп көңілін түсірген дұрыс емес. Ондай жағдайда баланың жауап беруге деген ықыласы жоғалып, өзіне деген сенімділігі жоғалады. Ондай жағдайларда: ия жақсы жарайсың, қане жауапты кім толықтырады немесе кім көмектеседі деп басқа дұрыс жауабын тыңдатуымыз қажет.

Келер ұрпаққа қоғам талабына сай тәрбие беруде педагогтың инновациялық технологияларды меңгеруі маңызды мәселелердің бірі. Мектеп жасына дейінге балаларда көру арқылы есте сақтау жақсы дамыған. Сондықтан ұйымдастырылған оқу қызметінде видео, аудио, слайд, суреттерді пайдалану арқылы баланың қызығушылығын оятамыз.

Әріптерді үйретуде әріптер әнін (видео) күнделікті қолданамын. Балалар ән салып, әріптерді қайталайды, суретін көріп есте сақтау қабілеті артады. Әріптер салынған карточкаларды көрсетіп, суреттің алғашқы әрпін атау арқылы бала өзі әріпті танып, үйренеді. Бұл бір жағынан ойын, бір жағынан оқу қызметінің айнымас бөлігі.

Тірек сызбалар арқылы сөйлем құрау-бұл жерде балалармен жұлдызшалар арқылы жұмыс жасаймын. Екі сөзден құралған сөйлем, үш сөзден құралған, 4 және 5 сөзден құралған құрмалас сөйлемді дұрыс құрастырған балаларға жұлдызша беріп, ынталандырамын. Жұлдызша алуға қызыққан балалар көбірек жұлдызша алу үшін ойлау қабілетін

дамытады. Жарыс балалардың ең жақсы кәретін ойыны. Оқу қызметі соңында неғұрлым көп жұлдызша жинаған бала жеңімпаз атанып, 1,2,3 орындар аталады.

Әз тәжірибемде мнемокестені жиі қолданамын. Мұнда ең бастысы кәрнекілік, бейнелеген суретіміз балаға түсінікті болуы. Схема-мнемокесте балалардың тілін дамытуда дидактикалық құрал болып табылады. Баланың сөздік қорын байыту үшін, әңгіме құрауды үйретуде, кәркем әдебиетті мазмұндауда, жұмбақ жасыру және шешуде, әлең жаттауда пайдаланамын.

Оқу қызметі барысында осы аталған тәсілдерді көп жылдар бойына қолданып келемін және жас тәрбиешілерге жақсы тәсіл ретінде ұсынамын. Жеткіншек жас ұрпақты тәрбиелеуде педагог маманның өз кәсібилігін арттырып, жан-жақты ізденіс үстінде болуы қалыпты жағдай. Оқыту процесінде жаңа инновациялық технологияларды пайдалану әрбір педагогтың міндеті. Білім беру үрдісіндегі алға қойылған мақсат балаға немқұрайлы қарамай, балаға қазіргі заманға сай білім беріп, жан-жақты тұлға ретінде тәрбиелеу.

